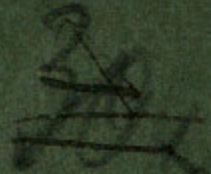

87
БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

1964

ПРЕДЗОРЪ.

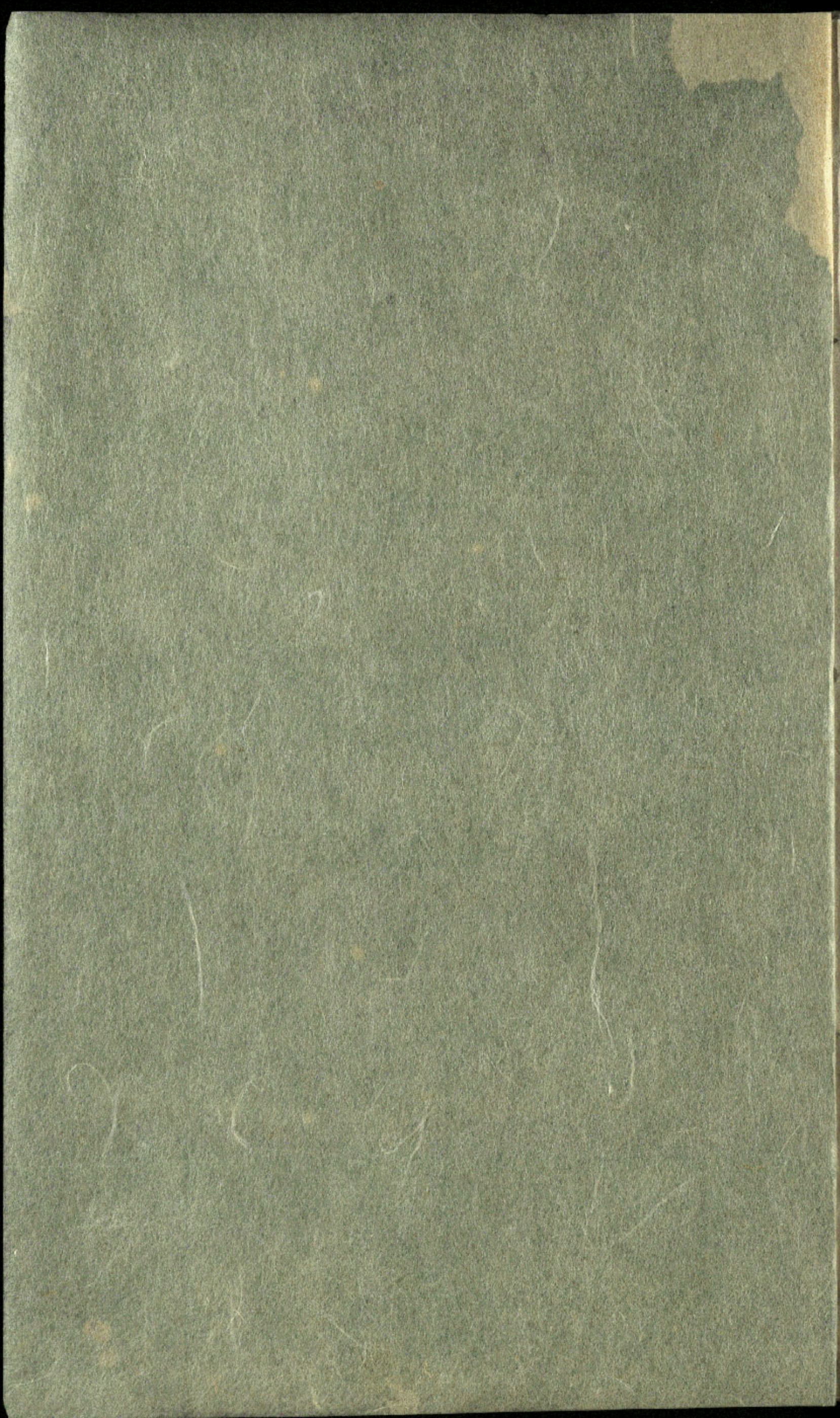
П Е С М Е

О СЛОЖНОСТИ ЖИВОТА,

Ђорђа Мандровића,

канцелана у Додеви.

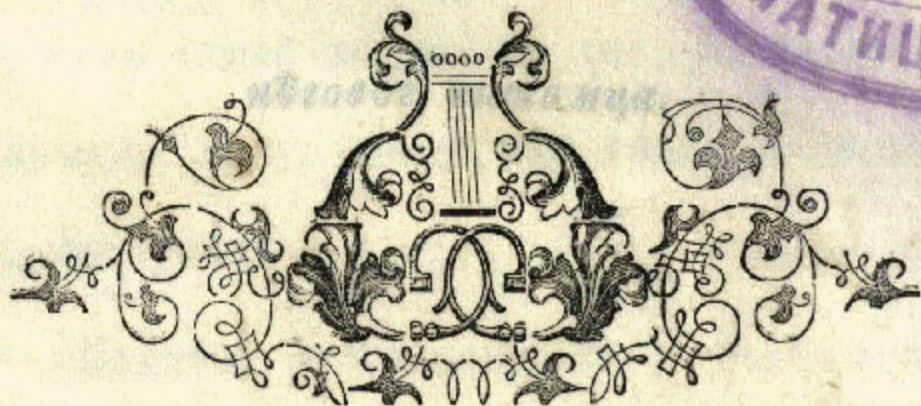
РПЧ32
206 В132
Р19 Ср II 529.1

ПРЕДЗОРЪ.

П Е С М Е

О СПОКОЙСТВУ ЖИВОТА,

Ђорђа Мандровића,
капелана у Долови.

У ЗЕМУНУ.

Књигопечатња I. К. Сопронова. 1864.

ΒΙΒΛΙΟΤΗΤΗ

ΕΜΕΝ

ΟΣΠΟΚΟΝΙΣΤΑΝ ΚΗΒΟΛΑ

Κορυφαία μαθηματικά.
Τῆς ψυχῆς ἰατρειὸν.

Α ΖΕΥΑΝΑ

Κηφισοπούλου Α. Κ. Σοφιστών 1864

ПРЕДГОВОР.

УСПОМЕНИ

покойног

НЕСТОРА ДЖИМТРЕВИЋА,

бившег грађанина Вел. Бечкеречког,

и великог добротвора народа србског

од

Његовог иштомца.

УСПОМЕНИ

посвящен

ВЕЛКОМЪ ВЪВЕДЕНІЮ

днана, the...
до...
до...

и великол добротворя нрота србска

до

зрн...
зрн...

ПРЕДГОВОР.

С предговорима мисле списатељи обично то, да се благонаклоности читатеља, а особито критика, препоруче и да се од поговора сачувају. Но ели им књига ваљана, на што да мољакају, а ели хрђава, сав им је труд узалудан. У том обзиру дакле предговори су сасвим излишни. Па мени се опет неможе на ино; неможе ми се, да коју у име предговора нерекнем, ер мени није толико до мене стало, колко до тог, да се мои читатељи неби обезпокоили, кад какву па и ову књигу у руке узму. Но писати, и понаособно поучно што писати, велика је продрзљивост и скоро је повреда туђе чести, и у толико је већа, у колико је писац од читатеља млађи, нижи, или њему ближе; ер писац садржи у себи неко предпостављање о тој његовој неспособности и незнању и другима некако

на прекор служи. А ово зар ниє безобразлук? и ко да писцу то опрости и неказнѣна га остави? Но ту лудост мени ћеду мои читательи ямачно опростити, ер я држим, да нема тог човека, од ког не само я него и сами мудраци много коєшта неби имали научити, и што су ове песме само онима наменѣне кои, знаюћи да є, ко што Бакон од Верулама вели „*opinio soriae causa inopriae*,” (мнѣниє о изобилю узрок неиманя), у том увереню живе, егда одвећ мало знаду, па кои ни другога дакле и мене радо ћеду преслушати.

Да ли є све, што є на овом свету, само єдиног човека ради Бог створио, или и человек због други створеня тако исто постои, као што и ова због нѣга, о том є међу филозофима велика распра; много є о том и за и против говорено. Но ово никаквой препирки неподлежи, ово є сасвим ясно, да ниє свака књига само єдног єдинитог читателя ради написана. И тако, што ниє за мене, то є за другог, што мени ниє добро, то другом можда ниє зло; из коє књиге я ништа немам

научити, из те ћеду групи можда много поцрпити.
 Ово велим за успокоєнѣ оних, кои све па и књиге
 само у одношаю на себе єдине сматраю и оце-
 нюю и ово јошт примећуем, да Лайбницу, прам
 ког смо ми праве незналице, тешко да се која
 књига ниє допала.

У Долови, 1. Јануара 1864.

Ђорђе Мандровић,

капелан.

Ко да леби невољу,
 На олову свету овле,
 Кад е пуно сваке дражи,
 Та препуно свадбених
 Има х' лепше, што е сунце,
 Из цесте кад се диве,
 И уворно кад вечером,
 На мочашуе своє стаже!
 Какав призор црне
 Бледа неси, звезде
 Што се диве
 Дољниг света землѣ байне
 Ели е она хай државице
 Кад се неска зраком жори,
 Гди су горе шуме, врела,
 Виши сила чудни двори!

1
01
02
03
04
05
06
07
08
09
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112

СА Д Р Ж А Й.

	Страна
Овай и онай свет	1
О безсмртию	7
Гроб	10
О смрти	13
Сузама	20
Майки за умрлим чедом тужећой	22
Да л' е кратак овай живот?	23
О оптимизму	26
О злу	31
Све е и добро и зло	35
О исканю рачуна од Бога	36
О срећи хрђавих	40
О каштигованю деце	50
О навичаю	51
О радњи	53
Право време певаня	58
Мудрост и срећа	60
О задовольству са своим станѣм	61
Маймун, магарац и кртина	64
Ружноме	65
О трпежи	66
Диоген и Аристпи	74
Питанѣ и одговор	76
Увређеном приятелю	77
Превареном добротвору	79
О светолобцу	81
Утѣха мом едном другу	83
О желяма	86
Свега, свега насите се люди	88
Све ќе проћи	91
Све е могло бит' и горе	96
Кога валя највише кривити и молити	98
„Да будетъ воля твоя“	99
О гласу народа	103
Неприятельима	105
Неотимай	108
О лудости оних, кои зло чине	110
Люди и магаре	113

— 83 —

ОВАЈ И ОНАЈ СВЕТ.

„Они тек живе, кои су из тјлесни уза
као из тавнице изишли; а што ви жи-
вотом називате, то е смрт.

Цицерон.

Нечуди се, зашт' умрети
Човек тешко да пожуди,
И што се никад раставиле
Небј' од света наше груди!

Ко да неби вековао
На овоме свету овде,
Кад е пуно сваке дражи,
Та препуно све красоте!

Има л' лепше, што е сунце
Из постелѣ кад се диже,
И уморно кад вечером
На ноћиште своје стиже!

Какав призор црна ноћца,
Бледи месец, звезде сјайне,
Што се диве милинама
Долњѣг света землѣ байне!

Гди е она хай дружина
Кад се песма зраком хори,
Гди су горе шуме, врела,
Виши сила чудни двори!

Гди су она чеда бела
Са извора горских виле,
Гди е майке сладко лане,
Гди е нѣдро лубе миле!

Ал ко ће ти избројати
Све лепоте земске друже?
Та шта нећеш претрпити
Само да их гледиш дуже?

Шта су яди, шта е боля,
Шта е патня свеколика?
Така ти е ова доля
Преубава райска слика!

Какав ли е онај свете,
Какови су тамо слади,
После смрти, после гроба
Гди ће душа вековати.

Мудраце ћеш заман питат',
И земаљска пророчишта,
О ономе вишем свету
Земнородник незна ништа.

Незнана е оно земля,
Недозорна мудрою чойку;
Густа магла, црна ноћца,
Неда тамо гледат оку.

Ал зашто е опай свете

Недогледан нама боже?

Зашт' у вѣга погледати

Смртно око да неможе?

Ил су тамо веће сласти

Нег што има земля ова,

Па за њима тужила би

Бедна чеда адамова?

Зар е тамо така слава

Да би презро живот мио?

Зар е тамо тако дивно

Да би само сузе мио?

Та зар ништа задржало

Неби овде бедна ѝ роба,

Кад би знали, да јошт живе

И како е иза гроба?

Есте боже! земля пуста

Остала би без човека,

Кад би знали, какав живот

На смртнике тамо чека.

Есте! душа да е вѣчна

С тим зацело кад би знали,

Неби били при памети

Кад се неби убијали.

Зато срећан Амбракиота

У наручѣ смрти лети,

Што е знао човечии
Да неможе дух умрети.

Та с'чег Калан²), мудрац онай,
Вольно иде на спалиште?

Ер е знао да му душа
Вѣчно иде у станиште!

Моро си нам зато боже
Безсмртия скрити тайне,
Да у миру проводимо
Овог жића њ горке дане.

Моро си нам овај живот
Тако здраво омилити,
И ко бездан уништена
Гроб страотом испунити.

Ал ко чувар, кои грози
У тавници робу клету
Тим му явля, да е лепше
Ван тавнице у овом свету;

Тако смрти лице страшно,
И гробовне те страоте,
Зар нетрубе од овог света
Да су веће там красоте?

О та ова црна земля
Кад е тако лепа байна,
Зар да није много лепше
Иза оног сунца сјайна?

Кад е овде тако лепо
Гди станую тек грѣшници,
Да какав е живот тамо
Гди су сами небесници?
Како тамо мора бити
Гди живују душе свети,
Гди сам вишњи, царе света,
Са анђели свои седи?

Та како е, како друже,
На ономе свету лепо,
Кад е овде тако байно,
Кад е овде већем небо?

Нисе срце осећало,
Нису вид'ле очи друже,
Такови су тамо раи,
Гди ће доћи наше душе.

Кроз прозора она неба
Да нам с Павлом њи видити,
Та сваки би пожелио
С њиме земљу оставити.³⁾

Прођ' се дакле тужит' брате,
Кад ти смртни часак дође,
О не тужи кад ти душа
У светове болѣ пође!

Тари сузе с лица твога
Кад те мили остављаю;

Тари сузе, они иду
Изгублѣном пекад раю.
Ше овде жиће наше
Божие слово то нам яви; ¶
Там е наша домовина,
Там е само живот ирави.

1) Каллимах, најболѣи грчки елегиеписац, овај е епиграм на Амбракиоту саставио:

„Срећно Фебе“ рекавши Клеомброт Амбраки ота
Високог са зида у море скочио е;
Не што му овај додио живот већ што е само
Књигу Платонову чито о безсмртию.

По Каллимаху то исто и Цицерон вели. (Tuscul. 1. 34.)

2) Каллан, индијски мудрац, који е као Гимнософиста у безсмртие душе јако верово, на погледу войске великог Александра своевољно се спашио. — Превелика вера у безсмртие и небесне радости много е под Птоломеицима у Египту наводила, да себе живота лише, само да што пре тамо дођу. Из истог узрока убијала се и една секта у Сибирии, тако и Камчадали, Индијци и други народи. Види Вайкарда: Der philosoph. Arzt, I. 9. Фирталера: Philos. Geschichte der Menschen und Völker, II. 1.

3) Апостол Павел вели: „Желаніе имый разрѣшитися п со Христомъ быти много паче лучше.“ (Фил. 1. 23.)
„Благоволимъ паче отити отъ тѣла и внити ко Господу.“
(2. Кор. 5. 8.)

4) „Наше бо житіе на небесѣхъ есть.“ (Фил. 3. 20)

— 8 —

О БЕЗСМРТИЮ.

„Да и никаквог другог доказа о без-
смртию немам, нег побѣду грѣшника и
угиѣтенѣ праведника, мене би већ и
тај едан уздржо, да о том не сумням.

Русо.

Докле смртно око лети,
Докле стиже духа лет,
Праве смрти нигди нема,
Живота е препун свет.

Из великог землѣ гробля
Мнине смрти гди е стан,
Вѣчно живот уздиже се
Ко из црне ноћи дан.

Ништа овде негуби се,
Све тек меня изглед свой,
Промене се, преруши се
И добия други строй.

Па у другом тако лику
Ко анђела вѣчни кор,
Преображен вѣчно трае
Овог света сваки створ.

У мору се губи рѣка,
А у рѣки поток лак,

Ал ко вода вѣчно трае
Свака рѣка, поток свак.

Из цветића трулеж бива,
Црна земля, пепо, пра,
Ал ко земля ѝ друго биће
Вѣчно трае све и сва.

И найманя тако тварка,
Све што овде свтори Бог,
Непропада, негуби се
Никад света из овог.

А najveће и najlepше,
Кое схваћа землѣ круг,
Искра духа Божијега,
Човечии дивни дух,
Он да може нестанути,
Та он едан само зар?
А све друго да е вѣчно,
И найгора свака твар?

Зар би мого помислити,
Да би благи ѝ свети Бог
Мого ѝ хтео уништити
Подобника само овог?

Ко достои понајвише
Да вѣчити живи век,
Тай тек едан да нестане,
Изгуби се за навек?

Што рад чойка Бог е создо,
Ова земля море ай!
Вѣчно траю, само чойку
Смрт да буде едном край?

У гробници твоє тѣло
Вѣчно трає као пра,
А душа ти да нестане
Оно право твоє я?

Мисли друже како знадеш,
Али умник невин прав
Веровати то неможе
Догод има разум здрав.

Гди суштества негубе се
Служитељи жића твог,
Немож' онде смртан бити
Ни господар света тог.

Не! гди самрти праве нема,
Гди су вѣчни створи сви,
Ту си и ти безсамртан,
Вѣчан мораш бит' и ти!

Г Р О Б.

Што се плашиш друже гроба,
Што се боиш у нѣг' лећи,
Кад кроз нѣга новорођен
У больи ћеш живот прећи?

Гроб е мрачан, у нѣг' сунца
Недопире блага зрака,
Гроб е место гди никаква
Од живота нема трага!

Но зар нис' и свака ноћца
Пуна гробни ти страота?
Па у ноћи ко неб' реко
Да е пуно свуд живота?

Кои незна за дан бели
Зар да схвати онај лако,
Да из црне ноћи може
Ускрснути сунце јарко?

У утроби црной майке
Ко би мого веровати,
Да с губитком тога света
Больи свет ће угледати ?)

Да очи очима негледамо ;
Ко би мого друже рећи,

нао си ешна Да с' из мртве тусенице

Може лептир леп излећи?

Кои незна шта е санак,

Зар би реко да ти живиш,

Кад без сваке самосвести

Као мртав у спу лежиш?

Може л' бити там живота

Гди ти грози смрт и бездна,

Може л' душа й тѣло живит'

Па о себи й ништ' да незна.

Тако друже у мртвилу

Премлого пута си био,

Та по века ко у гробу

На одру си боравио:

А никад те преварио

Тай мртвачки санак ниє;

Свака ноџца носила ти

Сунце лепше и милиє.

Па небой се пи оне ноћи

Кад у раку поџеш спати;

Ни та неће бит' без дана

И иза нѣ ће сунце сјати!

1) „Кад би дете у утроби матерњой могло мислити, да л' би се дало наговорити, да ће оно некад од свог корена отргнуто, у слободном воздуху подкрепителну

светлост сунца уживати? Неби ли оно шта више из сви
околности немогућност таковог стања доказивало? По
свом изгледу! А ми малоумни! мислимо ли ми паметније,
кад, у овом животу затворени, с нашим искуствама из-
рачунати желимо, шта в природи и после овог живота
могуће.' (Менделсон, Федон.)

Боља свет да уздана?
Кад он дође у животу и дође до светла
и дође до светла и дође до светла
и дође до светла и дође до светла

О СМРТИ.

„Не узбуњују люде ствари, већ мишља
о стварма; тако смрт ништа није страш-
на, ер и Сократу би се така чинила,
већ мишљење о смрти да је страшна, то је
страшно!“ Епиктет.

Тужиш се люди што умиру млади,
Ропташ на Бога што човеку крати,
Гледати вѣчно овај земни свет!
Никад ал немой слабоуман свога
Лудо поправлят' премудрога Бога;
Прођи се трубит' своју непамет!

Сто или више поживити лѣта
Овде зар није каштига и беда?
Старцу је живот мрачан као гроб!
Тѣло кад свене цаба онда света,)
Онда је живот ко тавница клета,
Бедан из коег тежиш као роб.

Ни си ли слушо, како желе друже,
Често се моле остареле душе
Бог да их прими, да им пошлѣ смрт?
Исуса за ню ко за срећу моле
Онда тек мисле поживити болѣ
Кад им узстои више главе крст.

Тужити немой, мудро се весели
Свет што довека нећеш гледат бели;
Болном животу смрт є мелем, лек.
С њом благо свету; све што ти є мило
Тешко и јао без њѣ би ти било
Онда би била она срашна тек.

Давю и ноћу морити се овде,
С радњом и бедом мучити се донде
Докле и страшни неприспѣ нам суд,
То да небуе молимо се Богу;
Груди єр наше снети то немогу,
Тежак и кратак жића ти є пут.
Ноћ што є дану, то є смрт животу,
Без ноћи црне губи сву дивоту,
Дан и најлепши без њѣ є на јад.
Као са ноћцом што є мио данак,
Тако њ и живот тек са смрћу сладак,
Она му цену подає и слад.

Смрт є прецрна ма зла ниє побро,
Рака є нама преноћиште дорбо
Путници земни кад свршимо пут
Добра є она; арамиє луте
С отровом своим злотвори и луде
Нестижу тамо, да параю груд.

Лежат' у гробу и гладан и жедан
Гробнице терет осећати ледан,
Гледат' гди гмиже око тебе црв,

Страшно би било, ал безсвестан байно
Спават' у раки у постелѣи равно

Каква страота слеђуе ти крв?

Сан у дубоки сваки жели пасти;

Он нам ер носи превелике сласти,

Он е милине изабраних стан;

Па што се плашиш гроба, кад те тамо

Одмор од труда очекуе само,

Найдубљи друже и найслађи сан?

Престаћеш живит' ко на овом свету?

Ал ћеш и сваку избегнути беду

Коя ти пара и жигоше груд!

Други ће живит' благовати овде?

Замало ал друже па ето и нѣи онде,

За тобом сви ће на тай вѣчни пут!

Нека би душа ѣ уништена била, —

Богу ал она сувише е мила, —

Сократу опет не би страшан гроб;

Ко ће ер бити срећнии од нѣга,

Кад ће у нѣму без саняня свега

Боравит' санап, ничий бити роб? ²⁾

Неплаши с' смрти добротвора твога,

Нити се жали на премудра Бога

Што едном мораш оставити свет;

Бог ние друже ко разбойник грозни,

Нѣгови дари сви су спасоносни,

Он е у свему милостив и свет.

Мудро є оно, што мудраци зборе,
Достойно хвале, што нам они творе,
Бог што нам чини, одузме нам ког.
То є зар худо? Ние, ние друже,
Мудри больи ма од коє душе
Наш є на небу превелики Бог!

Човека добра, невина и света
Ти никад неби спремио са света,
Бог зар би мого на човечие зло?
Немисли тако! Много што смо лудо
Мислили да є у почетку худо
После смо вид'ли да є добро то.

Знаш да из добра Тибера, Нерона³).
Постаю лако чудовишта она
Рођеной майки што раздиру груд;
Зашто да невин буде чист од свега,
Праведан да би осто заовека
Мора на вѣчни да одлази пут.

Ми земнородни неможемо знати
Какви би могли напасти нас яди
Кад би јошт дужи поживили век!
Бедни и сити живота овога,
Можда би се онда жалили на Бога
Што нам у много ние смањо век.

Бог ал свезнаюћ' врло добро знаде
Какве будућност за нас криє яде,
Он предувиђа грозећи нам вай;

Милостив е тог нас можда зове тамо,
Црног од јада да нас спасе само,
И место јада поклони нам рай.

Тако ко дете да е умро мило
Неби л' за многог много болѣ било,

Нег што толико патио се ту?
Да е премино Бонапарте рано,
Страдало неби човечество јдно,
Сам неби продо душу демону.

Па свесни тога нероптаймо друже!

Айдмо спокойно свеколике душе
На небо њ тамо у премирап гроб!

Айдмо еданпут да видимо Бога,

Тога премудрог створителя свога,

Смрти спкојно поѣймо у коб!

Каква вештака или мудра мужа

Свака пожели да упозна душа,

А Бога познат' да нежелиш ай?

С добрима овде добро нам е бити,

На небу с Богом јошт болѣ е бити,

На небу тамо гди нас чека рай!

Наше ал све су пуногрѣшне душе?

Мол' се тек Богу и покай се друже,

Нис ко люди милостиви Бог.

Сви смо ми нѣму најлюбезна чеда,

Дражия нег' отцу из овога света, 1)

Милог небој се родителя твог!

Кай, се моли се и небой се горе
Богу отићи у нѣгове дворе;
Нехтет' ер видит' Бога, нисл' грѣх?
Нежал' за светом! овде све ће тако
Бити довѣка ко што и до яко,
Депше што видит' никой неће век.
Често си гледо како сунце сия,
Доста невольник гди се мучи кр'я,
И како о глави ради друг и брат.
Айде еданпут у светове друге,
Бога да видиш и анѣлске круге,
Єдини само ди стануе слад.

1) Маттисон вели:

Feige nur fürchten den Tod! Doch graut mir vor Krankheit und Alter!
Götter versetzt an den Styx mich in der Fülle der Kraft.

2) На смрт осуђени Сократ измеђ прочег ово е судия-
ма реко: Буду ли сва чувства угашена и ели смрт рав-
на сну, кои нам кадкад и без саняня найтишин покой
приноси. О мили Боже! какав е онда то добитак за мене,
или колко се дана у животу могу наћи, кое би таковой
ноћи могли предпоставити, којой ако непрекидно траяиѣ
свню последуюћи времена равно буде, кое онда од мене
срећнии? (Платон. Апология Сокр. око края. — Цицерон
Тушк. исп. I. 40.) — Кад е из суда изашо примѣти Со-
крат, да неки од нѣгови пратиоца плачу и рекне им:
Шта ће то рећи? Зар ви тек сад плачете? Незнате ли
ви одавно, да е мене природа јошт од мог рођеня на
смрт осудила? Дабогме, кад би мене одвећ рана смрт
из наручия среће изтргла, онда би и я и мои приятельи
имали узрока да тужимо, но почем мене смрт од грозећи

ми теґоба (старости) избавля, то мислим, да би много више требали, да се том мом добитку радуете. (Ксенофонт. обрана Сокр.)

3) Тиберие и Нерон, найвећи тираны римски, од коих последњи дао є и свою матер, свог брата и учителя погубити, били су у почетку одвећ мудры владатељи тако, да є првом римски сенат понудио придевак: „Отац отечества.” (Салустие у ньовим животопису.)

4) Ювенал вели, да є човек милии Богу нег' самом себи. *Carior est illis homo, quam sibi.* (Lat. 10.)

— 91 —

О СУЗАМА.

Ein Mann der Thränen streng entwöhnt
Mag sich ein Held erscheinen;
Doch wenn's im Innern sehnt und dröhnt
Gebe ihm ein Gott zu weinen.

Goethe.

Теците сузе с бледа лица,
Тужни сведоци болна срца!
Нека вас виде злобни люди,
Вас се нестиде мое груди.
Теците само тец'те много,
Нек се исплаче црце горко!
Лакши су с вама тешки яди
Бедноме чойку кои пати.
Вишњи да людма вас недаде
Издржо ко би грдне яде?
Пукле би без вас пуне груди,
Свисли би без вас ядни люди!
Ранама ви сте мелем благи,
Беднику ви сте налит сладки.
Мудри вас стога увек штише
Они вас свагда радо лише.
Спаситель света то е био,
Вас за Лазаром што е лио.
Исус кад Богу дух предаде
Земля са сунцем тужит' стаде.
Мора и човек груди бити
Вас за покойним горко лити.

Теците зато по мом лицу,
Ах одланите болном срцу!
Сунце у зори мое зађе,
Мое сунашце ах, најслађе!
Чедо ми вѣчни санак сива,
Нѣга одавно гроб покрива!

Ай али стап'те прса бити,
Станите очи сузе лити!
Недижу мртве дуги яди,
А шкоде живом кои пати.
Предуги яди тѣло руше,
Вређаю срећне мртвих душе
Лишено своје земске муке,
Лишено сваког яда туге,
С небесним отцем чедо мое
Проводи сада дане своје,
Ко е у двору Бога света
Гди но невлада яд и беда,
Неможе бедан бити онде
Ко што би могло бити овде. —

Нѣгова душа заран' света
Оде ко анђо с ова света;
Бољ нег душе стари люди
Црне коих су грѣшне груди.

Станите зато прса бити,

Станите очи сузе лити!

МАЙКИ

за умрлим чедом тужећой.

Зашто тужиш уцвелена майко?

Што ти чедо на овом свету ние,

Што ти земля, црна земля крие

Твог живота свеколико благо?

Ал гле друге како плачу, туже

С чеда свои са порода свога,

Теби равно ков некад Бога

Молиле су да и поживи дуже!

Престап' зато од предуга вая;

Можда њ Нерон ¹⁾ за ким сузелиѣш,

За убицом можда груди биѣш!

Редка майка Битоне ²⁾ одгая,

Редка рађа себи ранителя,

Ранителя од зла брапителя!

1) Агрипина, мати Неронова, чувши од Халдея да ће њ њи син цар бити и главе доћи, рекла е: Нек ме убиѣ, само нек влада“ (Occidat dum imper. Facit. Ann. 14. 9.) па што е желила то е и дочекала; она е главом платила.

2) Битон и Клеобул тако су своју майку почитовали, да су се сами у кола упрегли и своју стару майку у цркву одвезли. На молбу њ њу, да им Бог зато највећу срећу да, обое освану мртви. Смрћу е наградио и Аполон Трофония и Агамеда, што су делфиски храм сазидали. С њом е и Пиндар лирик био награђен.

ДАЛ Ё КРАТАК ОВАЙ ЖИВОТ?

Одвех безобразна (*admodum imprudens*) чини ми се жалба они люди, кои се на природу туже, што е човеку тако кратак живот дада, кад сами оно што им е дато, своєвольно тако здраво прекраћую. Сваком е овай живот доста дуг, само ако га мудро и штедљиво употреби.

Бразм.

Шта јдни шесдесет година,
 Шта е, велиш, седамдесет лѣта?
 Тек си почо благовати мало
 А ти айде са овога света!

Детинство ти у саняню прође,
 Младованѣ кратко лудованѣ,
 Ту и старост кад ти зрелост дође,
 Старост кратка и то болованѣ.

Шта ћеш јдин код такова века?
 Ай та да е бар стотина нека!
 Ай да ти е хиляду лѣта
 Па јошт неби нагледо се света!

Ал док гле'неш, пређе лепи данак,
 Ай док тренеш, оде пусти санак,
 За час тако овай живот клети
 Као звезда по небу прелети!

и чави
а умро е у
живота.

На што Боже ови райски гаи,
На што ови дивни земски раи,
Кад нам тако мало живит' даде,
Кад нам дуго гледат' их недаде?

Да л' што милом отцу претешко е
Дуго бити а без деце своје,

И све лепша и све већа миля

Што код тебе има родитеља?

Ил' што слаби малоуми люди

Сасма своје оцрнили б' груди,

Кад би овде поживили дуже,

А теби е жао наше душе?

Ал' нек буде твоя света воля,

Нека Боже нека, буде тако!

Твоя воля премлого е боля,

Твои дари неоцѣно благо.

Све е добро што нам небо дае,

Све е добро слађе е од свега!

Па и овог доста е живота,

Предоста е и земальска века!

Та счег, велиш, да е живот кратак?

Да се руйна поднапиеш вина,

Да се наеш уздуж и попреко

Зар е мало шесдесет година?

Мало ти е будаласта кеца,

И убава кола с' наиграти?

Мало нам е зар времена друже,

Цо крчмама тако лудовати?

Да с' нагледаш они чеда бели,
Да с' нагледаш ова лепа света,
Реци друже ние л' и сувише
Та шесдесет дуги дуги лѣта?

Ил леньивцу премало е ноћи
Да се валя по меку душеку?

Ил радену премало е дана
Да га пали жега и препека?

Ние л' доста и шесдесет сати
Јдну, бедну да се овде пати?

Ай зар дужег ти би хтео стана;
Да он дуже умире од глади?

Ал се немож' научит' памети?

О, ко овде умудрит' се неда,

Тай леньивац неће мудар бити

Ма живио и хиляду лѣта!

Нека зато вели царе свети,

Сасма кратак да е живот чойка!

Нек се Тиртам ¹⁾ онай мудрац седи

Тужи зато на премудра Бога!

Та за свашта а с вельи греота

И сувише овог е живота!

И недай нам више Боже свети,

Єдно дай нам, дай нам тек памети!

1) Или иначе Теофраст. Он се жалио на Бога, што е чавкама тако дуг а людма тако кратак живот дао, а умро е у 85. или ко што други кажу, у 107. години живота.

О ОПТИМИЗМУ

(најболѣм свету.)

Кад би ми тайна дѣланиа божиег прои-
сла могли провидити, кад би у станию
били цео план нѣгове безконачне мудро-
сти и доброте схватити, — ми би зацело
хвалили и величали нѣгову мудрост и у
усхиту овако би с Апостолом кликнули:
О, дубљино богатства, доброте и мудро-
сти божие! како су неиспитљиви и не-
ислѣдиви путови божии.

Л. Штерне,

Мили Боже и недељо млада,
Свака чуда и сваки наказа!
Тамо доле у подземном свету,
Кервер, чувар Плутонова двора,
Она псина прегрдна и силна,
Веле люди, троглава є била.
Каква чуда, каква дивна срећа!
Голияти они горостаси,
Кото, Гига и Бриррей пусти
Имадоше до петдесет глава!
А Тифоей она грдна неман,
Пола човек пола люта гуя,
Што є с главом дирала у звезде,
Тако кажу, стотину є имо,
Та стотину превелики глава!
Чудна чуда код нас невиђена!
Каква срећа код толика мозга!
Али нека стоглави немана!
Ми те Боже нећемо молити,
Да и нама даш толико глава.
Ово ово єдно те молимо,

Да нам само бар по едну дадеш,
И ми ядни да имамо кою,
Да пейдемо ко муве без главе,
Да се на те не тужимо лудо,
Да те света нехулимо лудо,
Дай нам, дай нам бар по едну главу,
Ер с ушию погубисмо главе,
Полудисмо од мудрости тешке,
Тебе Бога надвисисмо здраво,
Далеко те остависмо мудра,
Тебе мудра ми будале слепа!
Све е добро што мудраци чине,
Све е добро и спомена вредно!
Ко Сократа недиже до звезда
Мудрост се нѣговой недиви?
Аристида Атиняна врла
Називаю „праведним“ смртници,
Име „добар“ Фокиону даю,
А како ли прославля Тита?
„Сласт и дика човечиег рода,
Тако люди позиваю нѣга,
Ма да крвцу потоком е лио
Ерусалим кад е разорио.
А Траяну римское кесару
Незнадоше болѣ име паѣи,
Незнадоше веѣма славити га,
Па „найбольим“ зваше га Латини.¹⁾
Тако люди хвалише грѣшнике,
Тако и сад уздишу смртнике!

Ай а како превелики творче,
Како тебе величамо Бога?
Да л' и тебе узносимо тако?
Ел да твоя негоде нам дѣла,
Да се на те жалимо, тужимо,
Твою правду свагда нападамо,
Нечовечност теби пребацуємо,
Та немилост варвара тирана?
Ел тебе смо ногам' погазили,
Ниже чойка тебе понизили?
С киме люди равнаю те? Ай с' они
С Тиберима и с грозни Нерони!

Ништ' на свету ние добро людма;
Све би они поправити хтели,
Све би болѣ уредити знали!
Но ел можно — нек мудраци кажу,
Може л' бити — чудо нечувено!
Слаби люди, кратковиди люди,
Ми да знамо како и шта валя,
Да е овде на овоме свету,
А да незна нам велики творац,
Дивни творац свеколика света,
Дивни творац мудраца найвећи?
Може л' бити, кажите мудраци?
Може л' бити да су люди добри,
Да су добри, пуни милосрђа,
Те најболѣи свет би сотворили,
А создатель света превелики,
Он да ние добар и милостив,

Те нам ниє хтео сотворити,
Измеђ млоги свиєт понайбольи?
Ил' є Байле ²⁾ мудрии од нѣга?
Или Волтер ³⁾ больи є од нѣга?
Ми од нѣга мудрии и больи?
Штета Боже! превелика штета,
Што запито ниси те мудраце,
Пак што и нас ниси запитао,
Што од нас ниси савет заискао,
Кад си землю стварати почео,
Пре нег што си овако є создо!
Штета Боже! превелика штета!
Што ѝ ти ниси диван сакупио,
Што нас ниси у помоћ позвао,
И ниси се дао поучити!
А онда би видо вилаєта,
Онда тек би нагледо се Боже
И najlepша и найболя света!
Видио би, што видио ниси,
Научио, што јошт ниси знао,
Би нам твоє место уступио,
Место тебе ми да богуємо
И са овим светом управлямо!
Али доста превелики Боже,
Ти већ знадеш, да смо потребити,
Да смо люди сироти без главе!
Пак смилуй се, милостив нам буди!
Погледай нас бедне и невольне!
Нетреба нам онолико глава,
Дай нам само по єдну свакоме!

1) Види млађег Плинија Панегирик, гл. 88.

2) Байле, едан од највећи духова Французке, на многим местима свог Хистор. крит. речника вели, да овај свет није од свију оних најбољи, које је свемогући Бог мога створити. Но Лайбниц, немачки филозоф, ког се „великом и редком духу“ сам Байле у истом речнику (art. Pelisson. с.) онако диви, написао је против њега дјело под насловом „Теодицеа,“ у ком најбољи свет брани. „О дјелима Божиим, вели он, ваља тако мудро и опасно да судимо, као што је Сократ о Хераклитовим дјелима мислио, рекавши: „„што у његовим дјелима разумем, то ми се допада, и мислим, да би ми се и остало не мањ допало, само кад би мога разумети и схватити.““

3) Волтер, за ког је вел. Фридрих реко, да је штета, што је тако неваљала душа с тако великим даром скопчана, труди се у свом дјелу „Кандида“ доказати, да овај свет неваља.

О ЗЛУ.

Радост дай нам велики Боже и жалост! Едну
Имати од двое тих даго е боговма тек.

Ова нек посѣтом честом велича сладост живота

И кад загорчи та, она нев блажи е тад!

Беда е онай, ког една своим учини робом;

Ког обе милую, тай среѣан на земљи е тек.

Казинци Ф.

Вишњи кад жели свог створеня благо,

Кад га за сваку створи милину,

Зашт' му удели превртливу среѣу,

Зашт' и толиком изложи га злу?

Свет зар би пропо да несреѣе нема,

Код среѣе саме зар би било зла?

Земля да буде живилиште райско

Мора зар бит' и плачна долина?

Творца ал благог кад е света воля,

Тако премудри кад нареди Бог,

Неможе бити, неможе никако

Зала да нису зарад добра твог.

Бог, кои сунце створио е оно,

Даню и ноћу што излива слад,

Бог, кои землю улешо е тако,

Неможе бити твоме яду рад!

Ти и разбойник ма најгори био,

Найвеѣа добра желиш чеду твог,

Сократи неће да злокобе свету,
Бог зар би мого теби сину свом?

Кад те окруже неволѣ и яди,
Кривити немој створитеља твог,
Што е и беди изложио тако

Свога любимца, подобника свог.

Зала да нема, ко би умо ценит,
Добро и срећу овог живота?

Онай тек знаде ко е боловао

Здравлѣ какво е благо дивота!

Зала и болѣ светую нас, мудро

Од већи яда да чувамо груд;

А с среће много заборава на се

Здравлѣ и иманѣ те изгуби луд.

Среће су дани пуни искушениа,

Срећа за многе опасан е друг;

Она успава и заслепи лако

Зло нас ал буди и крѣпи нам дух.

Прођи се зато само дубражелит,

Нека на свету овоме и зла!

Зала су бурни ветри што недаоу

Да се усирди рѣка живота.

Кад ти по небу земаљскога жића

Лете облаци и бие те гром,

Сети се онда да и Христу Богу

Земља е била и плачевни дом.

Прођи се тужит' детенцету равно,
Што е и тебе претиснуо јад;
Слаби су люди, тѣлесници слаби
Едан да само уживаю слад.

Та шта би онда са човеком било,
Летић да сунце непрестано ся?
Ел да би Богу молио се јадан,
Да му и зиме и пролећа да?

Кад би довѣка тек најслађе пио,
Кад би и ео едан само мед,
Да л' би спокојан, да л' би срећан био?
Неби му, веруй, милио се свет!

Едно те едно додиза се чојку
Пак ма уживо какве милине;
Зло ал изоштри затупљена чувства,
Вкусним му ствара њ манѣ врлине.

Зато нам небо и несрећу дало,
Бодљив посуло живота е пут,
Да би у свету нове њ нове дражи
Свагда нам сита налазила груд.

Ние за люде непрекидно добро,
Ние анђелску еднозвучни слад,
Промену иште човечије срце
Ма му и сами баш прицела јад.

Дусима чистим можда неби био,
Нама ал овде добар е и вай;

Безде да ние, да е среће саме
Било би опет јао и помагај.

Сунце е лепо само поред ноћи,
Млого е лепши поред листа цвет!
Онда си срећан кад си и несрећан
Само такав е овај земни свет?

1) Цену добра поняо е Цицерон више лишаванѣм
нежели уживанѣм (*sagendo magis quam fruendo*). *Orat. p. red.*
— Монтанъ вели: „ко би знањ и осећанѣ зла изкоренио,
тај би изкоренио заедно и знањ и пријатно осећанѣ до-
бра и уништожио би човека; зло бива човеку опет на
добро, зато он ни од бола нетреба да бежи, нити увѣк
за сластолюбием да лети.“ (Ш. 327 по Бодеу.)

2) Клеант и Јунг будалама називаю оне, кои само до-
бра желе.

СВЕ Е И ДОБРО И ЗЛО.

„Каква нам е памет,
Такав нам е владет.“

Нема добра, коє луди
Неби могло бити зло,
Нема зала, што на добро
Неби мудром служило.

Нектар, веле, да є слађи
Девет пута него мед,
Ал га узми преко мере
Пак ће т' бити отров, єд.

Сичан опет живот труп
И скраћує на ма век,
Но узми га с мером мудро
И он ти є мелем, лек.

Тако мудром све є добро,
И отров є нѣму мед,
А будали? та нѣму є
И сам нектар отров, єд!

Пак тако мален сам би зар Бога

Постићи желио ти?

Ай! тога молоумя се мани,

Сам себи тайна довѣк,

Нит лудо есап тражи од Бога,

Ман' се есапа од свег.

Ти, кои се с Богом судити мислиш,

Ти малоуман и луд,

Ай! ко си ти продрзљиви створе

Бога да зовеш на суд?

Ти, ко си друже знати да мораш

Божие путове те?

Ти шта си, теби вишњи да мора

Одкрути узроке све?

Прам безсловесни овога света

Ниси малени баш Бог;

Бог скоро ти си, веће суштество,

Прам многог собрата твог.²⁾

Но, мали свет у великом свету,

Ти си прам Бога тек црв!

Ал не! у свету виши духова

Ниси ни пузећи црв!³⁾

Пак ман' се пуногрѣшна безумя,

Мани есапа се тог!

Ми слаби люди зли смо, немудри,

Свет и премудар е Бог!

Пре дете твоя схватиће дѣла,
Наймана пре ће и твар,
Нег што ће попят' путове божие
Умника највећи дар.

Сам себе само гледай, да мудро
Собствени управљаш дом,
А небо, земљу остави Богу
И управу свету у том.

С њим кад би знао управљат' мудро
Петар и Павле ил ти,
О вишњи онда неће зар знати,
Неће л' и болѣ нег ми?

1) Први изобретатељ паропловне машине а други воздухоплова.

2) „Човек е Бог за човека, вели Бакон од Верулама, не само зато, што му помаже и добротвори, већ и у обзиру његовог изображења.

3) Давид вели: „аз есмь червь а не человекъ (Псл. 21.) Державин у оди на Бога: „я цар — я раб, я червь — я Бог“! што нас сећа на оне Јунгове речи: „Црв, Бог!“ (Нох. м. I. 87); а Гете:

Den Göttern gleich ich nicht! Zu tief ist es gefühlt!

Dem Wurme gleich ich, der den Staub durchwühlt! (Faust.)

За слѣдууюћу приметбу из Локеа, славног енглеског филозофа, држим, да ми читатељи нећеду неблагодарни бити. „Да више родова интелегенција над нама, нег материјални ствари ниже нас има, вели Локе, мени се отуд вероватно чини, што ми у чувственом свету никакве ја ме не налазимо. Природна суштества ниже нас сачињавају затворено цело с лаганим прелазцима и малим разликују-

—ум и едно ...

О СРЕЊИ ХРЋАВИ И НЕСРЕЊИ

... добри люди.

Слеп е онај, истину невиди,
Нит' путове божие познае,
Кои мисли, да е грѣшник срећан,
А праведник несрећан и бедан!
Поше.

Жалиш се на небо, Бога, велиш, ние,
Ер праведник пати, горке сузе лие!

Нема, велиш, Бога, ер грѣшници овде
Уживаю само по избор красоте!

Ма окай се едном безумия тога,
Нападати тако на премудра Бога! ')

Има Бога! твоје то ти кажу груди,
То ти каже обшта вера свию люди.

Вероват' у нѣга том тек ние мило,
Коме би без нѣга много болѣ било.

Онај само радо неувидѣ нѣга,
Коме душа степѣ у окови грѣха.

А коме га видит' мило е и драго,
Неће дуго тражит' наћи ће га лако.

Нѣга свака тварка видит' му га дае,
Нѣгова се мудрост свуда блиста, сјае.

Свуда ће га наћи кудгод оком блуди,
Али само нека претило несуди.

Нак њ у сомој срећи црвога грѣшника,
И у самом яду света праведника,

Увидиће ясно создателя свога,
Увидиће блага и премудра Бога.

А желиш ли и ти успокоит груди,
И одкрити Бога у судбини люди?

Пре умрлог часа никога нехвали,
Пре умрлог часа никог непожали!?)

Праведника бедног тешки яди проће,
И грѣшнику срећом црни данак доће.

Ал јошт ниє сваки достигао мету.
Да се одма суди праведну и клету.

Овде правосуђа нетражи смртнима;
После гроба само судиће се свима.

На ономе свету, тамо, друже, тамо
Кое био срећан видиће се само.

Непохити дакле, претрпи се друже,
Пре заслуге немой награђиват душе.

Нити жели грѣшне вући на судиште,
Ер и твоє груди гуя су станиште.

Већ величай Бога што јошт ниє овде
Започео казнит' свачиє греоте.

Величай га, овде — ако блазан неси, —
Што му милост већа него наши грѣси.

Ер да творац свима премилостив није?
Ко би тад се снасо, такав човек гди е?

Достојн зар рая ти би био тамо?
На божијем суду пакла можда само!

Овај свет мора сагорети цело,
По заслугам' вишњи кад би казнит' хтео.³⁾

Место блага Бога да богую люди,
И твоје би давно већ патиле груди.

Ал Бог није такав ко тирани мали,
Кои би за свашта одма тући стали.

Није он ко люди, кои би те тукли,
За најманѣ често на вешала вукли.

Већи, много већи премудри е творац,
Више уме трпит' нег' рођени отац.

Наше смрти неће, неће наше яде,
Већ грѣшнике чека да му се обрате.

Добро он познае несталне нам груди,
Добро он познае променьливост люди,

Пак их зато трпи, пак их зато штеди,
Да и они буду праведни и свети.

Та без тога друже, без милости таке,
Ко би био човек код свести нејке?

Без трпежа така и Бог зар би био
Добар и премудар и родителъ мио?

Неби, неби мудар био творац света,
Кад би одма смрћу каштигово клета!

Неби био мудар; ер би свакојко
Праведна у грѣшном каштигово тако.

Да е одма сатро мучителя Савла,
Неби ол' и потонѣг премудрога Павла?

Смрћу пиянице и блудника она
Лишио б' Атину мудра Полемона.

Нипиву, Кротону, Флоренцию тако,
Да е у пра свео сгрѣшио би јако.

Ер грѣшници њини сетише се Бога,
И живише мудро за живота свога.

Јона, Питагора и Савонарола
Извидаше груд им од грѣховна бола.

Успавање њише безаконѣм свести,
Пробудише они са савети чести.

Тако милосрђе створителя света
Из грѣшника ствара праведна и света!

Тако и нас трпи, тако чеда друже,
Да и наше едном освесте се душе!

Нежали се дакле на премудра Бога,
Што и тебе трпи и собрата твога;

Што свима обилно свою милост дели,
И што душу спасти свима людма жели.

Нежали се друже, већ га мудар хвали,
Нит завиди грѣшником, пре га, пре га жали!

Ер нашто му злато, круво и одело,
Кад му срце тужи јадно невесело?

Да ти є завирит' у нѣгове груди,
Савести му видит' адски огань люти.

Да ти га є гледат' брижна у самоћи,
Да ти га є гледат' без санка у ноћи.

Шумом успавана савест кад с' пробуди,
Какви яди, слутнѣ раздиру му груди.

Неби, неби нѣму завидио тако,
Пожелио неби грѣшниково благо.

Видио би онда, да с' нѣгови дѣла,
У оба га света природа проклела.

Волео би онда, веруй мили друже,
С праведни и добри проливати сузе.

Би с Давидом реко: „Скотен бых у Бога.”
Срећнии су добри поред яда свога.

Ал нек мучителѣ човечиег рода,
Нек их савест кинѣ са црни греота!

Нек јошт овде знаду шта их тамо чека,
И у добру траже своме яду лека!

Зашт' на овом свету, зашто, питаш, брате,
Да и праведници страдаю и пате?

Преблаг и свети и премудри Боже,
Зар да и њи за што каштиговат' може?

Зар и они овде у яду и ваю,
Грѣшницима равно какве грѣхе каю?

Али ко на свету што грѣшника ние,
Кои никад Богу угодно ние,

Кои нема добра какова у себи,
Пак и срећу зато заслужио неби.

Тако друже нема праведника тога,
Кои ние кадгод увредио Бога;

Кои ние овде по стотину пути,
Окаляо грѣхом своѣ слабе груди.

С тог мораю многи и праведни брате,
Често да пропиште, гдишто да пропате.

И најманѣ грѣхе мораю да каю,
Да им ништ' не смета доћи божием раю. ⁶⁾

Нечуди се дакле што и праведници
Мораю да туже ка'но и грѣшници!

Нечуди се овде што и добар страда;
С безумя и грѣха и он у яд пада.

Ко се теби чини праведан и мио,
Тай ѣ можда Богу мрзак и немио.

Ко да знаде сваког црна дѣла тайна?
Она едном Богу могу бити јавна!

Нис свако праведан, који ти с чини друже,
Многе у ад доће те праведне душе!

Ал нек овде пате праведници с клети,
Та у борби с залма постаю тек свети!

Срећа губи душу, нерађа юнака;
Светости в често тек невоља майка.

Нек праведник пати, нека невин јада!
Ти би зар волео да он повин страда?

Ови мали яди штопо за час прођу,
Можда неће дати већима да дођу.

Да сад ниси болан ко зна гди би дошо?
Можда би и горе нег' овако прошо!

Премлоге су тако црни яди друже,
И од самог ада избавили душе.

С тог в често добра патња и највећа,
С тог в често боля несрећа нег' срећа.

Умири се зато, немој хулит Бога,
Што и прави пате за живота свога.

Ер Бог све в больи нег' ми грѣшни люди,
И мудрии много нег' ми што смо люди.

Нехули га брате, већ сузице проли,
Слави га, и само моли му се, моли!

Премудри и свети и преблаги творче,
Прави родителю и нас свию отче!

Неказни іошт ове грѣшне груди мое,
Помилуй и спаси свако чедо твоє!

Твоя реч є света, да лю имо враге,
Чувамо их свагда од напасти сваке.

Твоя реч є света, злотвору свакоме,
Да праштамо увѣк као другу своме.

Од нас слаби твоя иште воля света,
Да никоме никад нечинимо вреда.

О, пак прости моіой пуногрѣшой груди,
Коіой некад правда твоя ће да суди!

Моіой грѣшной души шапће сладка нада,
Да ћеш и ти люде чувати од яда.

И ти твоє враге да ћеш любит' Боже,
И ти да ћеш праштат' колко ти се може.

Єр єдине любит' приятель своє

Каква є благодат? пита слово твоє.

Ко праведне душе само жели спасти,

Ништ' им млого неће учинити дати.

Твою милост Боже! нетребаю свети,

Твою милост само потребую клети.

Ал и ти ћеш чинит, слово твоє вели,

Што од люди света твоя воля жели.

О чинићеш Боже! и ти што е твоје,
Само да чинимо и ми сваки своје.

1) Клаудиян, у песми на безаконог Руфина, највећу мудрост у материјалном свету налази и отуд закључује, да има Бога; но сматрајући неред, који у моралном свету влада, како се грѣшници веселе а праведници плачу, губи веру у биће божие. Најпосле опет признаје, да е Бог Руфина казнио и вели: „Горе се дижу, да с већим треском о земљу груну“

2) Сирахов (11, 28), Солон (Херод. 1. 32) и Софокл. (Едип. I. крај) веле, да пре смрти никог нетреба за срећна држати.

3) „Кад би Бог люде по њиовим неправдама казнио, вели Муамед, онда ништа живо на овој земљи неби остало.“ (Коран. 16 сура.)

4) Апостол Павел био е пре свог обраћења у веру Христову едан од најжешћи гонитеља хришћанства и онда се звао Савел.

5) Полемон, велики пияница и блудник, слушајући Ксенократа, кад е о умерености беседио, оставио се тих страсти и, ко што Валерие Максим вели: „Из безчестног пиянице посто е највећи филозоф“.

6) На питањ: зашто добрима зло а хрћавима добро иде? у многим еврейским књигама овај се одговор налази: „Почем нико без грѣха и нико и какве добродѣтели ние, зато Бог, да би праведник у оном животу единог блаженства учасником учинио, овде га за њгове мале пороке казни, а грѣшника мале добродѣтели овде земном срећом награђује, да би га тако на оном свету за њгова безаконя само каштигово. „Сравни Аврамов одговор богатиру код Луке гл. 16.

7) Равно Сократу вели Ап. Петар: „кај похвада, аще согрѣшајуће мучими терпите.“ (I. 2. 20.)

8) „Колко нѣи могли би навести, којима е само болест живот спасла, као некад Августу? И колко нѣи има, кои су смрт само тими избегли, што се у обзиру нѣине слабости мислило, да су с едном ногом већ у гробу!“ „Болест е од многих уклонила смрт, и то им е на спасе-нѣ служило, што су се чинили, да беду пропасти. — (Seneca Ep. 79 — Байле, хистор. кр. речн. гл. Prag. D.)

1) У згледу којим ниван Ајександр као е вврши
Брвнхила само зато врзори и ово житије без раз-
лине врас пољубити, што су ниван првотни храм код
Милета Кедресеу издани. Тјатане су стрављани зато,
што е Тјатја свот свия Петосеа боловни ја рудја злото-
вно, в Петосеа, што е Петосеа Кедресеу свия Мид-
тиса у море бавно.

— 181 —

О КАШТИГОВАНЮ ДЕЦЕ

због родителски грѣхова.

— — — — Die Götter rächen
Der Väter Missethat nicht an dem Sohn;
Ein jeglicher, gut oder böse, nimmt
Sich seinen Lohn mit seiner That hinweg.
Goethe.

Да л' због грѣха родителски, Боже,

Питаш, казни потомка невина

Болѣ питај, да л' предобра сина

Слаб и смртник каштиговат' може?

Демон само и невиног губи,

Творац света никад ни довѣка;

Ком е жао и црна грѣшника

Тай невиног као себе любви.

Демон смрћу Бранхидама грози,

С нѣга невин Танталида пати,

Праводетне Пелопиде туже. ¹⁾

Наш Бог није ко ти адски бози!

Он свакоме о спасеню ради,

А највише о невином друже!

1) У звезде ковани Велики Александер дао е варош Бранхида само зато разорити и све жителѣ без разлике вѣна погубити, што су њиови праотци храм код Милета Ксерксесу издали. Таталиде су страдали зато, што е Тантал свог сина Пелопса боговима за ручак зготовио, а Пелопиде, што е Пелопс Меркуријевог сина Миртила у море бацао.

О НАВИЧАЮ.

„Ничим се више природа за нас за-
служном нив учинила као тим, што є,
знајући за какве се неволѣ рађамо, на-
вичай као ублажателя беда изпашла, най-
већа зла брзо с нама у пријатељство до-
водећи.“

Сенека.

С млоги яди кад нам грози
Дугог жића стрмен пут,
Дуги яди кад нам муче,
Разтрзаю слабу груд’.

У старости дугой смртник,
Као судбе синьи роб,
Кад погуби децу свою
Све му отме црни гроб.

У очайном часу томе,
Куд би човек, шта би ай,
Да му ниси дао Боже,
Чудни мелем павичай!

Али нема тог терета,
Ког нам носи дан ил ноћ,
Што га неби олакшала,
Навичая дивна моћ!

И найвећа чудовишта
Од кои се грози свак,

4*

Навикните очи гледе
Ко и сунце благи зрак.

За све яде и страоте,
Кое схваћа земни круг,
Навичаем ти си Боже,
Оснажио людски дух.

Да ко стѣна груд издржи
Лако судбе удар лют,
Па и у дугом яду тебе
Да прославля наша груд!

Дехон додн ици енто уи ево
С вѣта невини Тасталила пати,
У орайнон ясу мониво
Куд он ловек, шта он вѣ,
Да му ниси дав Боже, год шан
Рудин жем пиваива локва ро
А пиваива е пиваива духа!

Кот ван носн дн ил пор
Што та неди олакнати
Нарива днана мор!
И пиваива рудовишти
О кон ес грозн свая
Мар-
Тина у

О РАДНЬИ.

„Кад е природа хтела, да нам да зара-
вль, тай први необходимо пужни основ
блаженства, онда нам е морала дати и
ово : да се упражнявамо, мучимо и ра-
дино. Зато богови людма, ко што Грци
веле, све за радию продаю, не из зави-
сти, већ из доброте.

Хердер.

Кад Бог створи човека у раю,
А у раю оном убавоме,
Гди е човек нако благовао
А без зноя и без муке сваке;
Гди све сама давала е земля,
Нетражила орача тежака;
Кад га онде, велиш друже, створи,
Зашт' га изгна из тог милог рая?
Зашт' га лиши райска благованя?
Зашто, зашто проклео га тако,
Даню ноу да се мучи, пати,
Док корицу леба незаради?
Све то с една преступка малена,
Што окуси запрећена плода?
С стог га само изтера из рая,
И на муке осуди га ваке?
Ай нечовек ко би такав био,
Та кои би црни грѣшник овде,
Кои тиран, кои варвар люти,
Зато само проклео би чойка?
А зар вишњи ние премилостив?

Зар найвећи и најбольи ние?

О, ал станте ви другови врли,

Кои тако питати умете!

Кои равно дечици неякой,

Само знате много њ много питат'

Одговору свакоме невешти!

Ние л' вашој мудрој глави доста

Света речца премудрог Мойсея,

А ви чуйте шта ће песма казат',

Зашт' онакав рай смо изгубиле,

Зашто човек мора да се пати,

Зашто мора да се знои, ради,

А да само неумре од глади?

Ниси л' био Климовом свету, њ

У Маскати у земљи блажених,

Ал да видиш како е у раю,

Гди се човек незнои, немучи?

Ниси л' видо дембеле у граду,

У Стамболу, оном Цариграду,

Како живе у дебелу ладу,

А ти погле на дембеле наше,

Њи у сваком има виласту,

Њи погледай леньиве трунташе,

Пак ћеш знати, само т' ће се каз'ти,

Та видићеш, зашто човек друже,

Неостаде у оном раю дуже!

Чудне среће, чудна благованя,

Кад се дембел по душеку валя!

Велъ среће, надувено лице,

Изкрплѣне дрљом трепавице!

Каква срећа, очи поднапете,

Као нешто у бари пането,

Баш ко сами онај Боже с нами!

Чудне среће, чудна благовања!

Чудна рая, чудна живованя!

Са перада кад повоздан зеваш,

Кад сав данак божији предремаш!

Реци друже, коѣму лепљивцу,

Ком дембелу није дуго време,

Дуго време то претешко бреме?

Коме није срце малаксало?

Коме нису чувства затупила?

Коме тјло није оболело?

Коме није живог додियाо?

Коме није свиет омрзнуо?

Хоћеш буне и предуге яде?

Хоћеш мач' и да севаю бритки,

Да се лије крвца до колена,

Да се силна поразпадне царства?

А ти недай смртнима да раде,

Остави их, да ништа нераде.

Пак ћеш видит', што видио ниси,

То ћеш твоим очима гледати,

Што јошт нико можда незанамти

Од како је ова бела света! ?)

Кажи саде, кажи мили брате,

Је ли клетва, да ли је проклетство,

Што смртници мораю да раде?
Ил ко тако благосият' може,
Ко на радню што нас прокло Боже?
Од те кетве има л' благо веће,
Има л' већег благослова среће? ³⁾
Знаш ли каква божия є кетва?
'Вако Бог є човека проклео,
Ко овчара што девоиче клео:
„Ко то мою кошулю украде,
Трипут му се илядиле овце,
А коњи му полѣ прекрилили,
Пшеница му по долу полегла.“
'Вака друже, божия є кетва.
'Вако пуна благослова редка:
„Еда Бог дао те се обесио,
О злу дрву девоичком грлу!
Е да Бог дао тавнице допао,
Тавница му моя нѣдра била!
Е да Бог дао синцира допао,
Синцир биле мое беле руке!
Е да Бог дао вода га однела.
Моя майко на мене нанела!“ ⁴⁾
Ето така божия є кетва,
Кад Бог куне тако благосия!

1) Ниле Клим, цар баснословног подземног света, вели, да су люди у той земљи увѣк болешљиви, да многи рано умиру, да им изобилѣ, у ком живе, свако чувство за fine радости живота уништава, одкуд се сваки брзо живота насити.

2) Уверен о превеликой користи радиѣ за нрав-
ствени и државни живот, реко в познати енглески држав-
ник Кестелриг: „Кад се никоим другим начином неби
могло наћи радиѣ, да би саветно било, данас яркове ко-
пати, кое би сутра опет заронявали.“ (Staatßlex. von
Kottel und Welfer: Arbeit.)

3) Два од найвећи противника најболѣг света ова-
ко се о радињи изражаваю: „Морамо признати, вели Бай-
ле, да та небесна уредба (т. е. нужда радиѣ) знак доб-
роте на себи носи, ер ми много веће радости осећамо,
кад какво добро получимо, кое нас много труда и радиѣ
кошта.“ (Хисти. Крит. речи. гл. Augel. F.) А Волтер вели:
„Найвећи дар, кои в Бог човеку дао, то в нужда радиѣ.“
(Филозоф. разг. О полеш. вар. Кашмир.)

4) Из Нар. Песама.

76

ПРАВО ВРЕМЕ ПЕВАНЯ.

„Я непевам што сам я весела,
Већ я певам да бригу разтерама.

Пар. песма.

Кад ти срце пева,

Весела ти груд,

Кад ти се осмева

Све на свету свуд.

Нашто ти є свирка

Превеселом тад?

Нашто ти є друже,

И певапъ тад?

Болъ узми лиру

Кад те мори єд,

Болъ певай, кад ти

Немили се свет.

То є право време,

То є онай час,

Кад уз свирку валя

Да се хори глас.

Тако сваки вида

Болно тѣло тек,

Тако и ти тражи

Болном срцу лек.

А непитай друже,

Ко да пева тад

Кад на срце слабо

Силан падне яд.

Дирни само струне

Дирни песмом слух,

Одбегнуће веруй,

Нечастиви дух.

Гуслам' яворовим

И певаню знай,

Никакови ниє

Неодольив вай.

Запевай ми само,

Знаћеш ко ѝ я,

Како и у яду

Певати се да!

1) Свирку стварательку све хармоние и реда, вели Платон, дали су богови людма не на сластолюбие или да им уши голиче; она им е зато дата, да покварени хармонични течай душе и заблуде у тѣлу, кое би без помоћи Муза и Харита у неумереност и порок прешле, у ред доведе и у сходно станѣ постави.“ Плутарх вели да Еврипид с пуним правом хули, што се при весело свирком послужуемо, и мисли, да би болѣ радили, кад би е онда у помоћ узимали, кад смо гнѣвни и жалостни, нег што оне, кои су већ весели и задовольни, јошт више у вемоћ бадамо.

— 95 —

МУДРОСТ И СРЕЋА.

Auriculas asini quis non habet?

Cornutus.

Чудна побро, овде света!
Кад о себи сваки суди,
Сви су мудри онда люди,
Да њ безуман нико не да.

Чудна, чудна виласта!
Кад на себе люди гледу
Нигди среће на свом свету,
Свак е бедан по сто пута.

Ал кад сваки другог гледи,
Нису л' онда срећни люди?

Свак кад туђу памет мери

Нису л' онда сви баш люди?

Есте! срећни сви смо брате,

Ал смо люди на несрећу.

Невидимо туђе јаде,

Невидимо нашу срећу.

Ми видимо други само

Да велике уши има,

А на себи невидимо

Да ушию мали нема!

О ЗАДОВОЛЬСТВУ СА СВОИМ СТАЊМ.

„О! кад би се они, кои за богатством
теже, с богатирина, и кои за достоин-
ствама гину, са славолюбивима и са онима,
кои су се на највећи степен чести по-
нели, поразговорити могли и хтели; за-
цело би своје желѣ променули!

Сенека.

Круну на глави имати од злата,
Крст преко груди, звезде око врата,
Мучно је стећи па опет није, побро,
Срећно и добро!

Није у чину и величю срећа!

„Већа што глава главоболя већа.“

Највеће птице и кондор и нос

Никад не носе.

Там' куд се оро у небеса диже,

Горе у зраку претешко се дише!

Кашмир и Темпе на несвестном ви су¹⁾

Никада нису.

С негом су скрите све највише горе,

На њима птице међ собом незборе,

Холму по малом славуј само леће,

Расти и цвеће.

Ветрови, буре, кад се бесно вию,

Њи понајвише нападаю, бию;

Гром само онда на брежуљке лети

Њи кад прелети.

Ка' ове горе превисоке, друже,
Тако е буран живот оне душе,
Кою обилно окружую блести
Найвеће чести.

Нис у Риму ко римскоме цару,
Не у Солину као градинару,
Цва'ла е срећа Дуклянина цара, ²⁾
Силна кесара!

Драп'а знаш ли Абдаларамана? ³⁾
Срећан е био тек четрнајст дана,
Владо а славно до петдесет лѣта
Люблѣн од света.

Чуй и сѣверна цара Соломона ⁴⁾
Како е бедан ядовао е трона:
„Срећан е кои задовољно байно
Живи незнано“.

Премлоги тако под митром без мира,
Туже за срећом безбрижна пастира;
(Златним под крстом као и ти друже,
Уздишу, туже! ⁵⁾

Срећнии нису велики и славни;
Мирни е живу мали и безславни;
Брод Дунав носи док потоци мору
Без вѣг' жубору.

Учи упознат само своју срећу,
Често погледай яде и несрећу
Бедника и они, што немаю рува
Свога ни крува.

Помисли данас колко има гладни,
Кои би радо теби били равни,
Кои би онда за живота свога
Славили Бога!

Сети се њ болни у постелѣи тежкой,
Сужника многи у тами претешкой,
Па певай мудар: та зар има веће
Од моје среће?

1) Две райске долине.

2) Диоклециан, цар римски, кои се одреко царова-
ња и у Салони живио, дао је посланицима, кои су га мо-
лили, да се због настојеће нужде на престол врати, о-
вај одговор: „О кад би ви могли видит' купус, кои сам
я с моим рукама садио, ви би се за цело уверили, да я
нећу више за престолом тежити. (A. Victor in Diocl.)

3) Арапски калифа у Шпанији.

4) Тако су франц. списатељи Вел. Фридриха звали.
У едной песни од 10. Юния 1742. вели он: „Срећан о-
най смртник, ког нѣгов добар геније незнано, мирно и са
своіом судбом задовољно живити оставля.“ А на Волгера
9. Окт. 1757. ове управля речи: „Да л' је наша срећа
зависти достойна? Од дана крунисаня срећа је наша —
радня, а награда — укор света. Са задовољством гледим
я, гди тамо на трави шала и радост леже, далеко, ах!
од мог трона удалѣне. (Види: Tr. d. Gr. v. Th. Fauler.)

5) Покойни патриарх Јосиф у свом тестаменту од
год. 1847. реко је, да је арх. и митр. звание „тежак и
велики терет“. Нѣг. В. Г. Шагуна у едном писму од год.
1862. назво је то звание „триновним венцем,“ а други од
наши в. Г. Епископа, приликом посѣте свог места рође-
ня, реко је, да би „срећнији био, да је у Д. свог отца
капелан био.“

МАЙМУН, МАГАРАЦ И КРТИНА.

Гледајући дивлѣ мачке,
Жалио се куси маймун,
Што велика нема репа.
А магарац тужио се,
Што му творац и рогове
Ко елену ниє дао.

„Ћут’те, ыут’те, ви будале.“

Кртина им на то рекла,
Невидите л’ мене бедну

„Да под црном земљом живим,

И жельна сам ярка сунца,

И по свету погледати?

Нетугуйте, нелудуйте!

Я очию ядна немам.

Пописанъ дѣлаше колко нѣхъ иже
Конъ онъ вѣдоу тебѣ дѣлаше
Конъ онъ вѣдоу тебѣ дѣлаше
Сети се и божи и погледати тежкоу
Сужна иже иже иже иже иже иже
На перей иже иже иже иже иже
Жалио се куси маймун,
Што велика нема репа.
А магарац тужио се,
Што му творац и рогове
Ко елену ниє дао.
„Ћут’те, ыут’те, ви будале.“
Кртина им на то рекла,
Невидите л’ мене бедну
„Да под црном земљом живим,
И жельна сам ярка сунца,
И по свету погледати?
Нетугуйте, нелудуйте!
Я очию ядна немам.

РУЖНОМЕ.

Ко е ружав, нек' гледи, да оно е добротелима надокнади, што му на тѣлу оскудѣва.

Сенека.

Жао ти е, тежко ти е,
Зашто друже? само с тог,
Што ти лице райским чаром
Обасуо ние Бог?

Али други што ти даде,
Сам што себи ниси дао,
Зар се може твоје звати
Да те зато стид и жао?
Утѣши се! ние твоје,
Ако споля ниси леп,
Већем гледай, — то е твоје —
Да изнутра ниси слеп.
Лепо лице ние права,
И туѓа е красота,
Здрава памет то е права
И твоя е лепота.
Та разуман само буди,
Непорочну имай груд,
И нежели лепши бити,
Немой срдит' Бога, луд!

О ТРПЕЖИ.

Ко све люде као ђаволе себи представља, и свирѣло ње на њи огорчен, тај има понятја неукротимог човекомрзца; ко люде за анђеле држи и узде им пушћа, тај ради као какав слабог мозга калуђер; а ко мисли, да нити су сви люди добри ни сви хрђави, ко добра дѣла више заслуге награђује, а зла мањег што су заслужила казни, ко слабости и човечеству свиког снисходи, тај ради, ко што разумном човеку радити ваља.

Вел. Фридрих.

Спреман за свашта наоружан ходи,
Путник кад пођеш на живота пут;
Мудрост и трпеж пратиоце води,
Млоге њр луде чекаю те свуд.

Села су пуна злоносника худи,
Чете айдучке сваки крије град,
Борба те чека са демони люти,
Велика борба и крвави рат.

Нетребаш овде црни безаконя
Па да те мрзи сваки братац клет;
Чини и добро и ништа неради
Тебе ће мрзит' будаласти свет.

Да ли од твоје вреднији си браће,
Мудрий од твоје старешина млад,

Добар имаш ли пријатељ веће,
; То ти е доста за највећи јад;
Ћутанџи пратећ дѣла велехвална
Людма су твоя допадљива зла;
Аргуса очи, уста Кејусана
Мало су онда смртницима сва.
Ти ал неклони, то е срећа јако!
Свою да чуваш од безчиня груд,
Многи се друже, умудрио тако
Многи без тога пропао би луд.
Твоя да видиш невидна ти зала,
Аиђо да будеш а не демон црн,
Невиде люди у свом оку брвно.
Добро ал виде у твом оку трн.
Они те црне? нека те и гоне!
Херкул е с тога посто полубог;
Без гонительке нѣгове Юноне
Можда би дремо за живота свог.
Зашто су луде на овоме свету?
С нѣи да се учиш, да небудеш луд!
Злотвори нашто ѣидиє и хуле?
Ти да си добар, да небудеш худ!
Нека те друже, оцрнюю слуте!
То е знаменѣ нѣине празнине;
Мржня е сведок маюшности нѣине,
Она е сведок твоє врлине.

Освете с' мани! Безумно е друже,
Грѣшит због хуле, будале ма ког;
Сами та себи освета су они,
Ти непобѣдим и на небу Бог.

Болѣ их жали! Та по твојем тѣлу
Њина да тече ядоносна крв,
Ай! зар и ти би њима раван био
Препуни еда свегризећи црв!

Одгоен смртник с разбойници луди
Неможе бити Сократ Аполон;

Природа сама човека нераѣа,
Тек художеством човек бива он.

У шуми с звери девојчица Лебланк
Природе дивља постала е кћер,
Селкирк усамљен на острову пустом
Као и друга живио е звер. ²⁾

Сократа створи премудра и мила
Највише среѣа и Атина град;

Грѣшника тако и будалу друже,
Премлого измет човечии гад.

Њима е око очу ладни био
Те им е едом одранио груд;

Теби а срећном родителю мио,
Жали их, трпи! нећеш узалуд.

Искра ер мала што под дрвљем тина
Дуванљем силан прелази у плам;

Подстицат немой па највећи оган
За мало трае угаси се сам.

Сваки е моћан наудити побро,
Херкулу самом и најгори роб,
Ако ти немож учинити добро,
Сваки ти може изкопати гроб.

Временом свак е слаботиња силан,
Приликом лако наплаћуе дуг.
Ко из Французке Ђзuite гони?
Дете Боало као силан дух! ³⁾

„Децу ми дайте“ рекао е Исус,
„Њиову е онај вишеземни свет,
Ти и са децом у любви живи,
На њима овај ер остае свет.

Свог богословца ко владику, проту,
Свештеник многи любио й у скут,
Учитель многи кланяо се ђаку,
Ког му е некад каштигово прут.

Учи се гледат' у детету слабом
Великог мужа, овог света стуб,
Знай да од тебе силнии и већи
Постати може и хрђав и глуп.

Детета нема, од кога ти грозит'
Немож' опасност за живота твог,
Колко нам валя сносити и трпит'
Човека зрела и собрата свог!

Трпеж нам друже, понајвише треба,

Да у спокојству проведемо век;

Трпеж нам треба као кора леба,

Трпеж је брате нуждни од свега.

Желян спокојства научи се трпит';

Немој без тога прелазити праг;

Радио то је Сократ чудоумни,

Твој и премудри Спасителю благ!

Похвалу луде светиње нетражи,

Презирај пучки научи се глас,

Млогима равно презиран од њга,

Да се недиш јадан сваки час.

Нека ме други мргодно погледа,

Речма нек рани невину ми груд,

Ја та и нисам огледало света

Да ми се кланя паметан и луд.

Живити може роб без Диогена,⁴⁾

Овог без њга зар да мори вай?

Луде без моје могу бити хвале,

Ја зар без њине да немогу, ай?

Мани се желѣ, празна санотвора,

Раменом својим да изправиш свет!

Зашт' да у њга тако бити мора

Ко што би хтела наша непамет?

Твоје ли мисли тако су нелажне,

— Им си зар и ти првопатријарх?⁵⁾

Тако су друже, узорите важне,
Вредне да човек усвои их свак?

Сви теби равно да мисле и желе,
То ће учинити едан Вишњи тек,
Смртни ал никад, мудраци нам веле,
Неће духова златни створит век.

Сами немудри неиштимо овде
Да су мудраци земнородни сви,
Смртници слаби препуни греоте,
Свете у людма да тражимо ми?

Знай, да у другу Сократа нелюбиш,
Већ слабоуми и неяки створ;
Знай, да и други слаби су и луди,
Премлоги зрели за луднички двор.

Мудар па немой скакати од еда,
То е будала и воля и сласт,
С твоим спокойством да се други игра,
Никоме недай ту у руке власт.

Нас други трпе, па трпимо и ми,
Кад нас увреди наш по Богу брат,
Доста нам добра земнородни даю,
Примаймо дакле баш и сами яд.

Добро за добро получить хтети,
Желя е сами разбойника, знай,
Зло ал за добро умети поднети
Найвећи душа, Бога то е сая.

Трпимо! од стида, недаймо се друже,
Свака да шуша узбуни нам ед,
Достоян гиџва зарад среће наше
Никада ние будаласти свет.

Гиџв се прередко оправдати дае, ⁶⁾
Саветна редко да е с киме бран,
С славим и лудим безславна е борба
Са силним опасно делит' мегдан. ⁷⁾

Небуди сваком страдајућа овца,
Ал немой бити никоме ни вук,
Потребит, желян туџег снисхођења,
Любезан, мио сваком буди друг.

Тако ћеш мудар послушати Бога,
Бити и любљѣн од паметни свуд,
Трпећи тако сачовека твога
Сам ћеш и свою усрећити груд.

1) Аргус е имао 100 очию. — По турском преданию стои свет на рамену едног анџела, овај опет на едном камену сафиру, а камен на Кеюсану, неком райском бику, кои е 100.000 очию, ушию, уста и ногу имо. (Види Хаммера: Die osm. Dichtk. v. Jasidsh.)

2) О той подивляченной девойки говори и Кенгелац у Естеству, 290. — Алекс. Селкирк, онај обштепознати де Фоев „Робизон Крузое,“ провео е на пустом острову Фернандец четири год. и четири месеца и скоро е говорити заборавно тако, да е од сваке речи тек последњи слог изговаро.

3) Ђурке, кое су Ђзуите у Француску донели, ли-

шле су Боалоа у детиству неког уда, и он е из мржиѣ прама њи доцниє найвише допринео, да е тай орден из Француске изгонѣн био.

4) Диогену побегне њѣгов роб Манес, и на савет неких, да га тражи, рекне Диоген: „Кад Манес може без Диогена да живи, онда би лудо било, кад Диоген неби мого без Манеса живити.

5) Римокатолици тврде, да е Папа у мяѣнию непогрешим.

6) Млађи Плиниє вели: „Ти се лютш, и то с пуним правом, но знай да благост онда найвећу похвалу заслужує, кад е узрок к гѣвѣу најправеднии. (Lib. 9. Ep. 21.)

7) „Сравним мерити се сумнително е, вели Сенека, с већим опасно, с мањим, худо.“

ДИОГЕН И АРИСТИП.

Збор зборила до два побратима

Едно беше мудри Диогене,

Друго беше мудри Аристипе.

Диоген е 'вако беседио:

Јзук теби Аристипе славни,

Јзук теби досад довијека.

Кам' ти твоя врстноћа мудрина,

Те си данас тако полудио?

Ние л' теби зазор и срамота,

Е те женска занигла глава,

Е си женску хрђу заволео,

Женску хрђу што свачија била,

Јошт под косом што е била люба?

Ол е мани, мили побратиме,

Ол незбори да си више мудар!

Аристип се 'вако одговара:

Ћут', нелудуй, мов некад ђаче,

Небудали кад будала лиси.

Ние мене памет оставила,

Нит е мени зазор и срамота,

Што сам море, Лаис заволео,

Коя-но е срца милостива.

Ер кажи ми, мили побратиме,

Кажи право, тако био здраво,

Да л' е лудо онде живовати,

Ели лудо у оном двору бити,

У ком други некад становаше,
У ком други сапка боравише?
Да л' би себе резил учинио,
Да л' би ти се учинило стидно;
Оли лудо, на оном броду пловит',
На ком други некад бродоваше?
Па кад неби, мили побратиме,
Кад постидан неби био стога,
Зашто онда да се брукаш мени,
Зашто мене да светуш тако,
Да се латим кавге и ината,
Да се прођем с Лаис живовати?
Женска глава, женска памет кратка,
Она од мене не тражи есапа,
Нити мари, нит' ме коре зато,
Што сам некад млађан четовао,
А Аристин зар би мого тражит',
Он зар тако да буде будала?
Неће женска надмудрит' ме глава,
Ни ја од нѣ есапа не тражим!
Луде зато нек се кољу, даве,
Нек пуцаю, нек се распадаю,
Ја ћу с њоме лепо живовати.

Кад, да неби злато с право пута,

Ко златвор те учорави, хула,

Твоих дѣла суди в строх.

Желе зато тава други става,

Кад ће ти и истину рећи,

Кад ће те и корети раз!

ПИТАНЬ И ОДГОВОР.

Питао сам мудре люде: отше

Кажите ми мудри люди, отше

Да л' су мудри ил су луди, ад

Кой ма зашта одма шичу, ад

Кой се деру, кои вичу, аже

Кои псую, руже, грде? до вио

Казаше ми мудри люди: и тиИ

Празно буре само звечи, отШ

Празно звоно само звони, адА

Празан бубань прави ларму; во

Пуна кола мучке греде. же

Нат е мена срца и срцага,

Што сам горе, дано заведе,

Кох-ви е срца железана.

Ер кажи ми, како побратине,

Кажи право, тако сам здраво,

Да л' е луде онде железати,

Сам луде у оног двору бати.

УВРЕЂЕНОМ ПРИЯТЕЛЮ.

„Пријатељ, ма какви они били, морамо гледати да задржимо, да се неби чинило, да смо хрђаве люде за пријатељ имали, ил да смо добре одбияли.“

Бион.

Тако су ти заслепљени люди!
Ко ласкаво збори им по ђуди,
Ма их трово, тај е мио свуд.
Црни злотвор, ко неће да лаже,
Већ у очи истину им каже,
Да им спасе од безчиња груд!
Ти с' ал мани пријатеља така,
Ком е свака твоя речца драга,
Кой ће бити твои мисли роб!
Гди друг црна некорре ти дѣла,
Ние онде права пријатеља,
Он е злотвор и копа ти гроб!
Оно, оно пријатељ е прави,
Онај само неиде о глави,
Већ хранитељ живота е твог,
Кой, да неби зашо с права пута,
Ко злотвор те укорава, худа,
Твоих дѣла судия е строг.
Жели зато така друга стећи;
Кои ће ти и истину рећи,
Кои ће те и корети рад!

Имаш ли га? Неупуштај тога,
Ког и плаћат' рад спасенија свога,
Многи, многи требао би брат!

А ели те увредио јако?

Он, живота твога безцен-благо,
Ел те кадгод ојдио луд?

О, опрости, прости му у свему!
Ком ћеш праштат' ако нећеш нѣму,
Кои увѣк любио ти груд?

Немой тражит приятелъ таке,
Кои-но су без слабости сваке;

Ти су редки на земљи овој.

Ко за друга право светца тражи,
Тешко да ће приятеля наћи,

Сам ће живот проводи свој!

Он е златвор и којега ти род!

Оно, оно приятелъ е праван,
Онај само неће о таван,
Вар хранилелъ живот е твој,
Кои, да неби зашо с права пута,
Ко златвор те учорав, худа,
Твоих длава судна е строб,
Жели зато така друта стери;
Кои ће ти и истину рећи,
Кои ће те и корети рад!

ПРЕВАРЕНОМ ДОБРОТВРУ.

„Туђа неблагодарност не да се без соб-
ственог посрамленя на видило изнети;
ер жалба на изгубљено благодарјание до-
каз е. да смо при давању погрѣшили.
Морамо дакле гледати, да неблагодарног,
коко е могуће, извицимо: можда ние
мого, можда ние знао, како да благо-
дари, а можда ће касније благодаран
бити.

Сенека.

Свою децу само ранит малена е слава,
Ал и туђой отац бити врлина е права.
Оно прави родителъ е поред свога блага,
Ко и туђим сиротама отац е и майка.
Ти си многе за толико сироте помаго,
С беднима си превелико поделио благо,
Али данас нико неће да ти благодари,
За толика добротинства нико сад немари.
Нека друже милосрди! негнѣви се стога,
Непроклињи човечество, нероптай на Бога!
Та што луде непознаю ранителѣ свое,
Ти зар зато да порушиш задужбине твоје.
Незнаш колко Бог ти чини ко и праведнику,
Теби друже, незаслужном великом грѣшнику?
Па ти дужник превелики недостоян Бога,
Ти зар тако да се гнѣвиш на дужника твога?
Нема дана кад негрѣшиш и негубиш душе,
Па опет Бог ти свагда чини, пеказни те друже.
А ти другом кад учиниш, — не и себе ради?
Зар да одма проклињиш га, како ти неврати?

Ай сеѣай се, незаборав' добротворства тога!
Та сеѣай се твои грѣха ѿ милостива Бога.
Пак за любов проклетима неогрѣши душе,
С њи су Бога анђо чисти неопадай друже!
Знай да оно добротвор е прави людска рода
Без ударя кои-но е ранитель сирота;
А ко другом добро чини не да душу спасе,
Ко невольном зато дае да се сам напасе,
Ко ѡнѣще зато рани да га после колѣ,
Име црног крвопие приличи му болѣ.
Ништ' не дае онаѣ бедном, ништа, веруй, брате,
Кой од њѣга натраг иште, понавля му яде.
Што си другом учинио нек ти није жао,
То ѿ ер твоє едно благо што си другом дао,
Ништа, ништа друго није, то е твоє само,
То е едно што те прати иза гроба тамо.
Не гнѣви се! ти ер ништа изгубио неси,
Ти се ниси преварио већ паклени беси.
Тако дѣло само Богу угодно е, мило,
Тако анђо записуе ѿ свое десно крило.
Мудрацима та желѣну ти си стиго мету,
Души места уватио на ономе свету,
Скидай зато црне клетве са сабрата свога,
Прости, прости сиротама рад живота твога!
И нећеш ли да им чиниш њи и Бога ради,
Рад спасеня твоє душе дар им неукрати.
И нећеш ли без ударя, чуй шта Исус вели:
Тай е само блажен, кои без поврата дели!
Чини дакле без ударя сиротам' за душу,
А немой их, немой гнѣван узимат на душу!

ОСВЕТОЛЮБЦУ.

„Смея е' достоино, мрзећи повиног
изгубити свою невиност.“

Сирус.

Куд се спремаш увређени брата?
 Да се твоме злотвору осветиш?
 Да олакшаш срцу боланоме?
 Ал кад другог у несрећу бациш,
 Ай кад други због тебе пропишти,
 Та кад туђе напиеш се крви,
 Онда мислиш зар спокоян бити?
 Онда, онда спокійно поживит',
 Кад окаляш невине ти груди,
 Кад наваляш сињи камен на њи,
 Сињи камен црног безаконя?
 Кад се туђим назовеш убицом?
 Неварай се увређени друже!
 Никад онај неолакша срцу,
 Кой у грудма вѣчњи огань пали,
 Вѣчни огань савести немирне.
 Нећеш тако успокоит' душу!
 Та те стаза у рай неодведе,
 Тим ћеш путем само у ад доћи!
 Кад би други мача изстргао,
 Да с' освети душманину своме,
 Кога неби онда преклињао?
 Зар га и ти неби световао,
 Да због хуле неогрѣши душу,

Пасю крвцу на се да неузме?
Па прам другог кад би такав био,
Та кад другог чуво би од јада,
Зар прам себе да небудеш мудар?
Сам да свое неузтегнеш срце?
Ти да будеш нечовек, убица?
Ћси л' друже, другом додिया,
Ћси л' му се тако осветио
Да му пиште дечица нејка,
Да ће кукат' до умрла часа?
Непонос' се таким нечовечством!
— Сатане се с тиме тек поносе, —
Ти се нѣму ниси осветио,
Ти си себи више додिया,
Е си посто верни слуга ада,
Е си твою потопио душу.
Па кад човек своју душу губи,
Сам кад себи највише додия,
Ман' се онда увређени брата,
Ман' се, ман' се прескупе освете;
Нѣ без лудог никад нема брата!
И догод е Бога истинога,
Кад ће сваки оно дочекати
Ил на овом ил на оном свету,
Што е овде некад заслужио
Зашто онда, светећи се друже,
Зашт' и твою да огрѣшиш душу?
Остав' Богу нека те освети;
Твое ѡ ние сам да себи судиш,
Вѣчна прѣвда има сваком судит'.

— 88 —

УТВЪХА МОМ ЄДНОМ ДРУГУ.

Прости друже, ако умеш праштат',
Кад те луде будалом називлю,
Што родителъ свештеник ти био!
Опрости им! та знаш, мили брате,
Да будале незнаю шта раде!
Ние чудо, нит су ствари нове,
Кад будала будалом те зове.

Роде! роде! знаш ли Шафарика,

Превелика по духу юнака,

Оно сунце славенскога неба,

Вельи понос и твоих синова?

Ко му родни био є бабайко?

С ког є ова света угледао?

— Срам' се роде малоумя твога!

Немой ружит', кои тебе слави,

И пореци што си лудо реко!

Свештеник є нѣга породило,

Верни чувар стада Христовога!

То є роде! свештеника чедо,

Што буктиньом по мраку ти светли,

Твою црну осветлює прошлост,

А кое лудо ти будалом зовеш!

Чий є синак, каж'те браћо драга,

Чий синак Витковић Михаиле,

Кой онако мађарски е пево,
И прелепе оне басне писо
Койма с' диве Арпада потомци! ?
Ние л' и он свештеника чедо?
Есте браћо! то е чедо славно,
Свештеника од Будима града!

Знате л' ону Добриначку дику,
Равног Срема неумрля мужа,
Врла певца Краля од Дечана,
Па и његов родителъ е био,
Верни слуга Бога великога!

Знамо л' браћо, што треба да знамо,
Ко нам роди Милицу девойку,
У Врднику селу маленоме?
Ко нам роди она до три Ђорђа,
До три наша не малена добра,
У Банату што свет угледаше? —
Пак кад знамо, шта радимо кмети?
Докле ћемо бити без памети?

Прости друже, ако умеш праштат',
Кад те луде будалом називлю,
Што родителъ свештеник ти био!
Опрости им! та знаш мили брате,
Да будале незнаю шта раде,
Ние чудо, нит су ствари нове,
Кад будала будалом то зове!

1) У пословици: „У попа треба да су и прасад мудра, а у нѣга су и деца луда.“ — Штета е, што е покойни Вук наше пословице без икакви примѣтба у свет пустио!

2) Казинци вели за нѣга, да е он „по Лессинговом вкусу одвећ лепе басне писо, да е срећан мађарски песник и любви достоян човек.“ (Gróf Dessewffy J. irodal. hágyom. I. köt. XLV.)

У постојећу, у свјетлу, у животу, у радости, у
и оти, а шта је — шта је, шта је, шта је, шта је,
тврд у свјетлу, у свјетлу, у свјетлу, у свјетлу,
О ЖЕЛЯМА.

2) Казан је за нас, да је он, по језику,
— он је, он је, он је, он је, он је, он је,
Лавот, Лавот, Лавот, Лавот, Лавот, Лавот.

Та зар никад да с' насите груди,

Никад овде да ненађу лека?

И све тако да Танталу равно

Желѣ пусте муче их довѣка?

Ил су желѣ едно тек знаменѣ,

Да нас тамо с оне стране гроба,

Вѣчно жиће, много болѣ жиће,

Оно златно очекуе доба?

О, ал нека незасити срце

Ова земља, овај свиет бели!

Нек толика милина земаљска

Довѣка га са жељама цвели!

Та без жеља, непрестани жеља,

Све би, све би на овом свету стало;

Кад би желѣ испуњене биле

Све би овде у мртвило пало.

Ко би тако друже полудио,

Из низкости да се горе диже,

Кад би с своим задовољан био,

И срце му нежелило више?

Нек Бог неда сваком ко што хоће,

А и моме што је срцу мило;

Желѣ наше и тако су блазне,
Пак би горе нег' овако било.

Незна човек шта од Бога жели,

Незна, незна за чим тако хае;

Зато Вишњи из милости само

Неслуша га и све му недае.

Не еданпут, та стотину пута

Ко неб' живот проклињао клети,

Да му желѣ неосташе пугте,

Да испуни ти их Боже свети?

Нека люди, кад е такав адет,

Своим милим чудну срећу деле,

Кад им оно искрено желиду

Они само што од срца желе!

Ти ал Боже! нечуй нас ни одсад,

Већем чини ко што и дояко;

Дай нам само што е теби мило,

Пак ма нама и чебило драго! 1)

Оно, оно само дай нам Боже,

Твоя мудрост што за добро нађе,

Само немој што се нама чини

Да е болѣ, срећније и слађе!

1) У Платоновом дѣлу: „Алцибияд други“ препоручуе Сократ Алцибияду ову молитвицу неког грчког песника: „Оно само дай нам Боже! што е за нас спасоносно, пак молили те ми за то или немолили, а свако зло од нас уклони, ма те ми за то молили.“

СВЕГА, СВЕГА НАСИТЕ СЕ ЛЮДИ.

„Без основа хвалиш се, што златне по-
стелѣ и великолѣпно покућство презиреш.
Та каква е добродѣтель оно презирати,
што е излишно? Онда се диви себи, кад
и без оног можеш бити, што е нужно.
Сенека.

Зашто бедном на све ти е жао,
Што неможеш да благуеш овде?
Зашто тако уздишеш и тужиш,
Што си желян зар сваке красоте?
О! та свега насите се люди
И нове желѣ разпињу им груди!

Све што овде човеку се мили,
Пут живота осветлюе ясно,
Добивено све те изневери,
И отавля опет срце празно!
Свега, свега насите се люди,
И нове желѣ разпињу им груди!

Желѣ наше Хидрине су главе,
Нема за њи Херкула на земљи;
Срубн едну, ето друге страве,
За њи Херкул само е у земљи.
Свега, свега насите се люди,
И нове желѣ разпињу им груди!

Куд ти дакле лете желѣ блазпе,
Рад њи нашто мучиш се и грѣшиш,

Кад су друже, и пепусте празне,
Кад ћеш опет за другим да тежиш?
Та кад свега насите се люди,
И нове желѣ разпињу им груди?

Мислиш друже, да би срећан био
Кад би у раю проводио дане?
Кад би овде занавѣк уживо
Све милине райске изабраше?

Неби! Свега насите се люди,
И нове желѣ разпињу им груди!

Нека пук се царевима диви,
Митроносце нек у небо диже!

Кои сунце непрестано гледе
Нису каил гледати га више;
Свега, свега насите се люди,
И нове желѣ разпињу им груди!

Ел Крезусе чуваю стражари
Као роблѣ у некаквом раю?

Ел да с њима натежу кувари,
Глад умѣтну да им натераю?

О! та свега насите се люди,
И нове желѣ разпињу им груди!

Ние онде права благованя

Гди се дижу зидине ко стени,

Гди ти очи засенуте гледе

Сребро, злато и драго каменѣ.

Свега, свега насите се люди,

И нове желѣ разпињу им груди.

Неварай се да е срећа тамо,
Гди се диже превелики двори:
Дотле они милени су само
Док те желя за палацом мори.

Свега, свега насите се люди,
И нове желѣ разпию им груди!

Ман' се хвалит' ђаконие многе,
Ксеркесове изабране части;
И најживля затупе се чувства
С чести, многи милина и сласти
Свега, свега насите се люди,
И нове желѣ разпию им груди!

Та лежи л' ти на срдашцу твоме
Какво злато, каква желя пуста?
О, узтегни срце оболело,
Педай чама да га смлави густа!
Знаш да свега насите се люди,
И нове желѣ разпию им груди!

1) Лернайска Хидра била е деветоглава аждая, којој како е Херкул едну одрубио, друга е на нѣном месту изникла, док јој најпосле Јолаос, Херкулов унук, ни^в врат спалио и тако е уморио.

2) Најбогати краль Лидие.

3) Цар перзјански, награде е раздаво онима, кои су нова естива умели готовити.

= 32 =

Там су, да се види како,
Лудо срце твоје, мило,
Да је срце твоје,
Одја, мајке, друја, мајке,

СВЕ ЋЕ ПРОЋИ . . .

У срећи се яду надај,
У яду се срећи надај,
За све имај справну груд!

Немой мислит' да су овде
Въчни яди и милоте,

Ко кад пређе Божий суд!

Све пролази, све ће проћи,

И други ће данци доћи!

Више смртник пати, страда,

Кад га срећног из ненада

Непреправна нађу зла,

Спреман зато буди побро,

Изгубити свако добро! ')

Прелетно е све и сва.

Све се меня, све ће проћи,

И други ће данци доћи.

Ништ' не люби тако друже,

Да би за њим лио сузе

Кад би ти га узо Бог.

Та сваки ти часак лако

Уграбити може благо,

Свако благо жића твог.

Све прелета, све ће проћи,

И други ће данци доћи!

Чедо своје грли, люби,
Ал liebeћи добро туби
Да е чедо смртно тек;
Отца, майке, друга мила
За час може смрт немила
Прекрити земни век.
Све се меня, све ће проћи,
И други ће данци доћи.

И у добром друже, станю
Научи се неиманю
Да заситиш с малим глад,
Ер за ова земска века
Све нас свуд' и свагда чека
Сиротина, нужда, яд.
Све се меня ѿ може проћи,
Шак и ядни данци доћи.

У срећи се непонеси,
Груд некалай с црни грѣси,
Промене се сећай тад.
У яду се непомишти, ²⁾
Нит очайно залуд пишти;
Променљив е друже, яд.
Све ће проћи, све ће проћи,
И други ће данци доћи.

Из яда се срећа рађа,
Из среће се яд порађа,
Е такав е света ток.
Вѣчна срећа тек е тамо,

Там су яди вѣчни само,
Гди вѣчити живи Бог,
А на земљи све ће проћи,
И други ће данци доћи.

Кад с радости срце прети
Из недара да излети,
Што га скори чека рай,
Тад стрпелјив побро буди,
Нестрпенѣм немој груди
Задавати муку вай.

Мисли онда: све ће проћи,
Пак и ти ће данци доћи.

С непокою ти се губиш,
Кад се даню трудиш, мучиш,
Кад ти с чела капљ зной,
Ма помишляй преће данак,
Дође ноћца, слађан санак,
Пак весео певай, пој!

Хай помишляй: све ће проћи,
И слађи ће часи доћи.

Кад понуде здравля желиш,
У постельи тешкой лежиш,
Кад ти тѣло пати, мре,
Не унивай онда друже!

Жив є творац твоє душе, —
На земљи се меня све;
Све ће проћи, бол ће проћи,
И слађи ће часи доћи.

Ти се боиш, трнеш, блудиш,
Свуд страшила сама гледиш,
На те бездан, пропаст з'я,
Ал небой се! знаш ли како
Више те е пута тако

Ко детенце варо стра?

Ма шта дошло, све ће проћи,
И слађи ће часи доћи.

Нема Бога, нема неба,
Ти ни сувог немаш леба,
Твою децу мори глад!
Ма неклони! ту су слади,
Отимай се само, ради,

Па ето Бога, преће яд.

Не малакши! све ће проћи
И слађи ће часи доћи!

Ма болово, страховао,
Ма патио, ядовао,
Хай негуби духа свог!

Нека бесни бура, море,
Гром нек бие одозгоре,

Та на небу жив е Бог.

Све ће престат, све ће проћи
И слађи ће часи доћи

У срећи се яду надай,

У яду се срећи надай,

Ништа вѣчног овде знай.

За час срећа нам' одлети,
 За час друже яд прелети,
 И сав срца тежки вай.
 Не заборав': све ће проћи,
 И други данци доћи!

1) „Онда, кад смо најсретнији, вели Теренције, ваља највише о том да мислимо, како ћемо беде, опасности, штету и изгнанство сносити. Са стране долазећи треба да мислимо, да нам је можда син погрѣшио, жена умрла, кћи разболела се, што је людма обште, да нас ништа такво као ново неби смутило. (Форм. 1. 5.) Плутарх вели: да је најбољи лек од безпечалност разум и с њим удѣйствована преправиност за све промене живота.

2) Клеобул, едан од седам стари грчки мудраца вели: „У срећи буди умерен, а у несрећи мудар“ (Д. Лаерције I. 6.); то и Перияндер (ibid. I. 7.) то од прилике и Хорације (Lib. II. Ode III. X.) Но на што су код Грка и Римљана само мудраци дошли, то код нашег свестног народа слепци уз гусле овако певају:

У добру се непонеси

А у злу се неповишти.

— 94 —
— 95 —
СВЕ Ё МОГЛО БИТ' И ГОРЕ.

Ой прегори црну жалост,

Непроклињи живот свой,

У яду се разабери,

Тѣши себ' и пород свой!

Та знаш како наши зборе:

Да ё могло бит' и горе!

Ёси л' штету штетовао,

Изгубио много ай?

Разбери се, утѣши се,

Ёр оштећен ово знай,

Што-но наши стари зборе:

Да ё могло бит' и горе!

Злотвор те ё люто покро,

Запалио ти ё дом?

Нек' злокоби! Ти говори:

Хвала Богу и на том;

Ёр знаш како наши зборе:

Да ё могло бит' и горе!

Зла ё сува кора леба,

Без делова чорба зла,

Ал захвалан буди друже,

Кад ти срећа и ню да.

Ёр све мудро наши зборе:

Да ё могло бит' и горе!

Но трбу ти, велиш, празан;

Тек па други едеш дап?

Ћути! боля да те еде

Шта би онда неволян?

О та мудро наши зборе:

Да е могло бит' и горе!

На двое си скр'яо ногу.

Велики те мори яд,

Ал помисли да си мого

Прекр'яти јошт и врат. ¹⁾

Опет мудро наши зборе:

Да е могло бит' и горе!

Супругу си изгубио,

Ѓдинца ти ото гроб;

Ал и тебе смаћи с света,

Злосрећна е могла коб!

Мудро, мудро наши зборе:

Да е могло бит' и горе!

Ой прегори црну жалост,

Непроклињи живот свой,

У яду се разабери,

Тѣши себ' и пород твой

Та знаш како наши зборе!

Да е могло бит' и горе!

1) У Шпектатору бр. 574 вели Адиссон, да е неки Холандез скр'яо ногу па опет реко, да е срећан, што ние скр'яо врат. Од костоболѣ патећи благодарно е Др. Хаммонд Богу, што га камен немучи, а кад е од те болести лежо, хвалио га е, што га те обе болести у едно и исто време немуче.

78

КОГА ВАЛЯ НАЙВИШЕ

кривити и молити?

Бедан, некриви премила Бога,
Нити се жали творца на свога,
С нѣга та смртник никад нестрада,
Он сваког чува црног од яда.
Болѣ погледай на небо сѣтан,
Пак му се моли, моли се бедан;
Молитва топла мелем е брате,
Пуна е слада, пуна е наде!

Бедници криве другога радо,
Да им е лакше криве их зато.
Ти ал некриви смртнике заман;
Редак е, с другог кои е ядан.
Болѣ кад срце тужи и пишти,
Болѣ од люди помоћи ишти;
Има душевни предоста брате,
Кажи им само за твое яде!

Ал кад ти болне ядуо груди,
Найвише себе криви, осуди.
Онда и себе найвише моли,
Пред тобом горке сузице проли;
Никога већма кривити немаш,
Никога већма молити немаш.
Сам себи крив си найвише побро,
Сам свое ти си найвеће добро!

„ДА БЪДЕТЬ ВОЛЯ ТВОЯ.“

Колко ѝ мудар, коя светом влада,
 Колко ѝ добар и милостив творац,
 Прођи прошле дане твог живота.
 И проучи књиге од прошлости,
 Обазри се по овоме свету,
 И видићеш из живота твога,
 Судба ће ти народа казати,
 Свеколики казаће ти свете,
 У мудрости да е недомашан,
 И сувише добар и милостив.
 А ел' Вишњи мудар и премудар,
 Зашто онда да на Божѣ ние?
 Ели преблаг создателю света,
 Зашт' да воля нѣгова nebude?
 И кад човек чини што-но хоће,
 Да не чини, кои е најбольи?
 Кои никад пофалити неће,
 Кои никог оядити неће?
 Ил е човек, преслабо створенѣ,
 Премашио Бога свемогућа,
 Те би онда срећни били люди,
 Кад би било све по нѣној вољи?
 Нек се скрие човеч'я маюшност,
 Изпред Бога превелика силна,
 Нека призна нѣгово величѣ!
 И подклони слабомоћну главу,

Свѣтой воли, вишем одреѣеню
На Голготи, на месту мученя,
У najveћем яду и мукама,
Наиневин'я кад му душа била
Ние, ние Спасителю света,
Божіой воли непокоран био,
Нама равно нападао небо!
Не! на крсту кад е умирао,
Смртне муке кад га разпинаху —
Чуйте сада, кои чули нисте,
И ко Богу кланяйте му с' правом, —
Праштаюћи мучительма своим,
Молећи се за злотворе свое,
Кои-но га на крст прековаше,
Ово, ово зборио е Исус:
„Све е Боже! у твоим рукама.
Мимонеси ову горку чашу,
Ал не моя, твоя нек е воля“.
Дух човечества, дух рода людскога,
— У Ђлади што е становао, —
Кад остави зидине атинске,
И Атина паде у безумѣ,
Те премудром а своме Сократу, —
Дѣлом праву Христянину нашем,
Коме Боже! вѣчно дай населѣ, ')
Смртну чашу пружила и отрова,
Нѣгов свет ал да угаси живот,
Свое име занавѣк оцрни,
Ние мудрац проклињао судбу,

Ние, ние уздисо на Бога,
Оставляюћ' божѣм провиђеню
Ове смерне зборио е речи:
„То када е света воля Бож'я
Нека онда, нека буде тако!“²⁾

Па кад Исус у прегрдним мукам'
Хвалио е небеснога отца
И нѣговой предао се вољи!
Кад е Сократ благодарех' Богу,
Смртну чашу изпио отрова,
И мислио, да е оно добро,
Што е бож'я наредила воля;
И ти немой малаксати духом!
Већ кад реком овог ти живота
Бура бесни, уздижу се вали,
Гроб и пропаст спремаю ти бедном, —
Кад ти снага малакше и клоне
Под судбине ударцима тешким, —
Зле прилике кад ти волю скуче,
Да им она уступити мора,
И на твое неможе да буде, —
И ти онда ояђени друже,
И ти твое Спасителю равно
Дижн очн горе милом Богу!
Немой роптат' благодаран буди,
Вишня мудрост што за добро нађе,
Да се твоя воля неиспуни!
Ко да знаде, за шта што валяде?
Колко има такнх мудраца,

Кои знаю само добро хтети,
Кои никад худо непожеле?
Кои знаду шта им гове души,
Па праведно искати би могли,
Е нѣнова да се збива воля?
Колико нас такovieх има?
Мало, мало, а можда и нема!
Помрачен е разум човечни,
Нечиста е воля човечни,
С нама слепе управляю страсти,
Ове себи недаю нам доћи.
Незна човек шта е за шта добро,
То ће знати тек створитель света,
С тог нек увѣк Бож'я воля буде!

1) Св. Августин молио е Бога, да Сократу и Епиктету, ер су язичници били, милостив буде, а Еразм, највећи наученик 15. века, првом се овако молио: „Sancte Socrates, ora pro nobis!“ (Сократе, моли се за нас). Пако е био тај Сократ? Ево! „најплемениити, најправедни и најмудри човек,“ ко што е питија делфиска Херофону рекла. (Ксеноф. обр. Сокр.) Нѣга Цицерон „отцем философии и князем философа“ назива и вели, да е „он први међу смртницима, кои е мудрост е неба скинуо, у градове пренео и у домове увео.“ Он е, по Монтаню најмудри човек, кои е икад на земљи живио.

2) Ово су нѣгове речи: „*εἰ πάντῃ τοῖς θεοῖς φίλον, πάντῃ ἔσομαι*“, кад е тако Боговима мило, тако нек буде.

— 101 —

О ГЛАСУ НАРОДА.

„Честит човек валя да гледи, да се само
валяним людма допадне.“

Адиссон.

Зашто друже, тако бледиш,
Што ти лице увенуло?
Што се болан тако едиш,
С чег ти срце невесело?

Само зато, што те многи
Непоштую и простаци?
Ти би хтео зар брајне,
Да те славе и глупаџи?

Чудне среће, кад те хвале
Клуподере по кафани,
Кад о теби пијанице
Лепо зборе по меани!

Каква срећа, каква слава!
Та царева града вреди,
Кад те свака пучка глава
Зачуђено мотри, гледи!

Има л' срећи такой пара
Кад и свака зна те жена,
Кад и свака баба стара
„Ено, вели, Демостена?“

Ао райске да милине,
Ох живота райска друже,

Кад те хвале оне главе,
По којима ветар душе!
Нек се луде с Александром 1)

Но Азији муче, пате,
Само да их ко юнаке
У Атини сваки знаде!

Нек будале крвцу лию,
Нека црне своје груди,
Целог века нек се муче,
Нек се знае зато луди!

Ти се маши таке желѣ,
Пак нек пук се на те њ срдѣ;
Ер он редко кога хвали
Да га с тиме ненагрди.

„Све нек звезде поцркаю,
Нек ти само сунце сия;“
Више вреди едан оро
Нег сва друга птичадија.

Код мудраца тражи славу,
Њиног само бой се кара,
А што други будалишу,
То некошта ни динару

1) Вел. Александер, пролазећи с великом муком преко рѣке Хидаспес реко е: „О Атиняни! хоћете ли веровати, каквим се опасностима ја излажем, само да ме ви хвалите.“ (Плут.) На то Баиле вели: „Ние ли то лудост, себе толиким мукама и невољама излагати само зато, да други о нама говоре? (Хист. кр. рѣчник, гл. Maced. D.) — Демостен, едан од највећи грчки беседника, здраво се радува, кад е чуо, да е нека баба у Атини неком рекла: „То е Демостен!“ (Plinius jun. Lib. IX. Ep. 23.)

— 100 —

НЕПРИЯТЕЉИМА.

„Господине! я волам доброг
неприятеля.“

Цонзен.

Шта є, шта є? неприятелѝ!

Єлте, ви би хтели само,
Да ми горко ядуємо,
Да ми сузе проливамо?

Ал немамо за вас суза,
Плакати се нама неће,
Е ми ћемо да певамо
Зарад ваше болѝ среће.

Шта би хтели ви злотвори,
Што сте тако невесели?
Ми бар од вас да смо гори
Єлте, ви би и то хтели?

Ал на ваше неће бити,
Знамо, знамо гди вас тишти,
Но ми ћемо бити болѝ
А ко хоће нека вришти.

Нека! У пркос вама свима
Мучителѝ ви сте ваши,
А без плаће неуморни
Чувари сте яки наши.

Ви сте добри! єр на худо
Ви тек свагда нападаете,

И к'о прави приятели,
Наша зла нам казivate,
Ви сте добри! И тако е
Мало прави приятеля,
Кои нас гоне, да се мудро,
Оставимо црни дѣла.

Ви сте добри! Та с Картаго
Неприятелѣи оне яке,
Рим се попо до висине,
Науживо славе сваке.

Не кад оста без приятеля
Сила Рима падат' стаде,
Без злотвора кад е осто
Онда, онда Рим пропаде.¹⁾

Е тако сте од заманде,
— Староставне књиге кажу —
Млогим били од помоћи
На срамоту грдну вашу,

Па айдте и сад, небойте се,
Ми нећемо молит Бога,
Да од живи у жилишту
Небуде вам ни еднога.

Нећемо вас 'нако клети:

„Безаконя да вам с' мложе,
Й Бога никад увидити
Ваша душа да неможе.“

Не! ми тако, — небойте се!

Нећемо вас проклињати,
Већ с Исусом за вас ћемо
Молитвице Богу слати.

Да опрости — безумнима,
Да вам у грѣх неупише,
Да вас грѣшне помилуе,
И неда вам грѣшит више.

Ајдите дакле, небойте се!

Ви сте добри, сложно само!

Ви се лудо распадајте,

А ми ћемо да певамо.

1) Онима, кои су говорили, да е римска држава изван сваке опасности, ер су Картагенци уништени и Ахейци покорени, реко е Насика (П. Сципио): „Ми се баш сад у најопаснијем положају налазимо, ер смо се сви оних опростили, од којих смо се или стидити или плашити морали.“ (Плутарх: О неур.) Да е он имо право, показала е будућност; ер „како изгубише стра од Картагенаца, вели Патеркул, како нестале саревнительке царства, одма не кораком већ трком одбегоше добродѣтель и пороке обгрлише, стару дисциплину оставише а нову уведоше, из бденя у спаванѣ пређоше, оружия и раднѣ мануше се, а сластолюбию и покою предадоше се. (Hist. II.)

— 101 —

НЕОТИМАЙ!

Желиш ли залечит болног срца ране,
Желиш ли спокойно проводити дане?
Зашто онда грабиш туђу кору леба,
Зашто себе лишиш благослова с неба?
Ай зашто се раниш ко грабљиви скоте,
Над любимцем Божјим ствараюћ греоте?
Мало ти є крува да зараниш тѣло,
Мало да охрабриш срце невесело?
С ђакония грабиш? Те су мед до уста,
А од уста далѣ само поган пуста!
Та за час прелету ти малепи слади,
А оставе грижу с непрелетни яди.
Исвѣстна су зала, коя грабеж прате,
А у сумњива добра неизвѣстна брате. 1)
Ай пак немой туђе да те сузе ране,
Сузе горке капљ из срдачне ране.
С њима ко залива свог живота цвеће,
Заман га залива одгоит га неће.
И рођена мука тешко срећу рађа,
А туђа довѣка ядове порађа.
И праведне єдва усреће се душе,
А како ће грѣшне, шта ће оне друже?
Ай смрт иче брате незаборав' тога,
Сећай се смрти. сећай се на Бога!
Та помисли време да ће скоро доћи,
Кад ће ти и твоє нестати и проћи.

И све што си ото с вечера и ютра,
Да другима можеш оставит' и сутра.
Знай да све ћеш сладе оставити овде,
А едине яде ай однећеш онде,
Гди најсветий седи у анђелски крузи,
Пред ким дркћу сами и најчистиј дуси.
Кои неће, неће молити за тебе,
Демони ће едни просит' те за себе,
Коима си служио да те и награду,
Што си дао свету да ти оно даду.
Ай па кай се друже, буди добар теби!
Та смилуй се на се и учини себи!
Ер проклет е другог кои у гроб свуче,
Колко проклет, кои себе сам утуче!
Та ко себе презре, човека и Бога,
Да достои среће за живота свога?
Айде зато друже, бесима недай се,
Док е време айде, моли се и кай се!

1) „Сваки, кои зло дјело чини, вели Блер, због неизвѣстног добра навлачи на себо извѣстно зло. Шта ћему у течаю живота на добро служити, то он никако не може извѣстно знати. Ал ово може знати с највећом извѣстности, да ће преступленѣм Божиих заповеди негодованѣ Свемогућег, кои ће га за навѣк казнити, на себе навући. Добра овог света, кад човек и невиним начином набавля, неизвѣстни су благослови, набавля ли их напротив неправедним начином, онда увѣк клетву собом носе.“

О ЛУДОСТИ ОНИХ,

кои зло чине.

Радости вѣчне кад приноси добро,
Цвећем кад краси живота нам пут,
Зашто да човек безаконя чини,
Невину каля и отрива груд?

Одвише желян спокойна живота,
Наклонѣн себи, своме добру рад,
Како да може пригрлити зала,
Што га у немир бацаю и яд?

Зала су сласти преходљиве, кратке,
Едан тренутак па прелету све;
Замало траю орошене крвлю
Демона црни худе милине.

Мало па прођу ѿ оне грдне ране,
Собрату своме што задаеш луд,
Прођеду тако ѿ они яди лаки,
Кои живота тешчаю ти пут.

Неће ал неће они яди тешки,
— Праведне клетве извршує Бог, —
Савести грижа пратиће те верно
Свуда и свагда за живота твог.

Савест немирна умалява срећу,
Несрећу опет велича ти та,

Она у пуну Сахару претвара
Саме и Темце, райска станишта.

Прођи се зато усастима зала
Тражити жельно спокојство и мир;
На развалама туђе среће себи
Само отрован сготовићеш пир.

Скривен но, велиш, остаћеш од люди,

А судиѣ су подмитљиве сад,

Свету на оном можда пакла нема,

Ил далеко ѣ тај грозећи ад?

Нек те ал смртни и незнаю люди,

Нека подмитиш свеколики свет!

Нашто ти друже? твоя савест зна те,

Савест а нећеш подмитити клет.

И ада нек нема на ономе свету,

Овде ѣ Минос, Радамант, Еак, ¹⁾

Нѣино судиште у твоим ѣ грудма,

Кад их окаляш разумом неак.

Грѣшник ѣ друже и без ада бедан,

Известни пако земни му ѣ круг,

Буде ли ада и на оном свету,

Шта ће му онда пуногрѣшни дух?

Добар ал ниѣ несрећан и бедан

Ако с' у онај и превари свет,

Праведник, он ѣ и без рая срећан,

Нѣму ѣ небо овај земни свет. ²⁾

Мани се дакле црни безаконя,
Коя ни едан неводе у рай!
Неволю бедан да избегнеш друже,
Немой у грудма гомилати вай!

1) Юпитерови синови и судие у долиѣм свету.

2) „Кои ће се разуман могућој опасности беско-
начне беде изложити, вели Локе, кад с тим ништа недо-
бия, ако и избегне адске муке? Поштен напротив немеће
полученѣ вѣчног блаженства на коцку, ако се у очеки-
ваню рая непревари. Ёли му надежда основана, то е он
вѣчно блажен, а превари л' се, то опег нив бедан, ер он
ништа више неосећа. С друге стране хрѣав нив срећан,
ако право има, но бесконачно бедан, ако се у том пре-
вари. Како би луд моро бити онај, кои на први поглед
неби мого увидити, коју могућност у твом случаю пред-
поставити валя.“ (Пок. сврху чов. раз. II. 21. 70.)

ЛЮДИ И МАГАРЕ.

Ко јошт и то казати нам може,
 Да се право ми непоносимо,
 Да сувише памети немамо,
 Да за собом нисмо надалеко
 Оставили створове земаљске!
 Кажу люди, Бог ће знати зашто,
 Да магаре одвише е лудо,
 Е па нѣга нуди колко хоћеш,
 Па и туци колко ти е драго,
 Заман тућеш, дочекати нећеш,
 Да се прее магаре безумно,
 И да еде кад га глад немори;
 Е од ела милие му здравлѣ.
 Залуду ћеш нѣга батинати,
 Преко мере и кад није жедно,
 Баш ни воде напитки се неће.
 Ал ми люди нисмо такѣ ђуди,
 Нисмо тако тврдоглави люди!
 Ели само Бож'я милост дала
 Ели софра ђакония пуна,
 Нико други неуме тако ценит',
 Даре Божије ко разумни люди.
 Ми се на то нудити недамо,
 Без икаква боя и ината,
 Ми на свашта нападамо слепо,
 Ништа несме недирнѣно остат',

Ми се тако навести умемо,
Да се трбу напрегне и пуца,
Да и само здрављъ изгубимо.
А шта ћу ти за вино казиват' ?
Вино пити и кад није жеђи,
Нѣга пити толико умемо
Да и саму памет попиємо,
И живота свеколико благо.
Е таки смо ми разумни люди,
Тако врло мудровати знамо!
Ми Исаву ѿ Лизимаху равно,
Рад насладе естива и пића,
Зарад кратког угодия тѣла,
Та рад неки тренутака сладки,
Немаримо ма и годинама,
Безпокойне проводи дане,
Боловати и невольсати.
Па нек сада јоште когод каже,
Да се право ми непоносимо,
Да сувише памети немамо,
Да — магаре надмудрили нисмо!

ПРЕДБРОЙНИЦИ.

БРЗАСКА.

Послани од Бл. Г. Вик. Станисавлѣвића, ц. кр. лайтнанта.

Бл. Г. Вик. Станисавлѣвић ц. к. лайт. и фервалтер. — Бл. Г. Прокић ц. кр. лайт. — Г. Деспотовић из Молдаве 2 књ. — 4.

ВРАЧЕВ ГАЈ.

Послани од Ч. Г. Маше Кадића капелана.

Из Беле Цркве: Преч. Г. Лазар Стефановић прото-ерей Белоцрквански. — Бл. Г. Петар Милиевић ц. кр. лайт. — Пая Остоић наредник из Кусића за кћер Ђлену. — Из Врачев Гаја: Ч. Г. Маша Кадић кап. за сина Велимира. — ГГ. Мат. Первановић и Риста Јовановић сражмештери. — П. Г. Поповић трг., за сина Петра ученика. — Г. Радовановић трг. — Вукмир Ивановић сражмешт. — Ст. Малишев тугор. — Дамян Стойшић, Јосиф Бранковић и Стефан Јунгић граничари. — Из Соколовца: Ч. Г. Јоан Поповић парох. — Г. Арс. Ђуришић нар. обрлайт. за сина Павла. — Илија Гавриловић и Стоян Јовановић за сина Георгија, граничари. — Из Црвене Цркве: Ч. Г. Јоан Поповић адм. пар. — Бл. Г. Лазар Пенца и Ал. Новаковић пензионирани лайти. — Иван Каменарски и Илија Радосавлѣвић тугори. — Вас. Новаковић за сина Јована. — Сава Вуичић сенатор. — Тодор Божанић гран. — 23.

ВРШАЦ.

Послани од Г. Ђоке Деметровића трг.

В. Преч. Г. Гедеон Цветић, архимандрит. мон. Месића. — Киријан Стануловић, Сингел и професор Бого-

словие. — Бл. Г. Лазар Цвейћ адвокат. — ГГ. Михаил Деметровић трг. — Арон Урошевић трг. — I. В. Божић трг. — I. Д. Юрук трг. — Мита Коко трг. — К. Г. Обрадовић трг. — Св. Везенковић трг. — Коста Милутиновић трг. — Люба Недельковић и Г. Д. Митрашин трг. — Јован Петровић. — Стефан Бошковић. — Ђорђе Пантић. — К. I. Несторовић. — Сава Стојановић. — Јован Чокой. — Ал. Кнежевић. — Васа Бозор. — Г. София Матенћ. — Милева Дерра. — Елена Милутиновић. — А. Остоић. — Јулка Барбуловић. — Ана Мирковић. — Младен Деметровић, учн. II. разр.

Послани од Г. Николе Богданоновића варге.

Бл. Г. Ника Мандукић, књиговодителъ 2 књ. — Г. Арса Токин, кабаничар. — Јован Агнаћ. — Урош Савић, колар. — Цера Ђурић богослов. — Јоца Стојановић трг. — Мита Искрић трг. — Л. Милошевић трг. — Н. Балашевић. — Г. Анастас Коишор трг. — Д. Поповић трг. — Заря Пантић трг. — Тома Петровић трг. — Т. Г. Ђорђевић трг. — К. Г. Обрадовић. — Ђорђе Василѣвић дрвар — Ал. Мирковић кабан. — Вића Богдановић варга. — Цая Ђкић кожухар. — 49.

ДЕЛИБЛАТ.

Послани од Г. I. Челебића учителя.

Чест. Г. Јован Григоријевић парох, 2 књ. — Живоин Ивачковић парох, 2 књ. — Бл. Г. Александер Будисављевић ц. кр. капеган. — Ст. Ж. Ивачковић трг. — Јулиана И. Георгиевић трг. — Тана Коларски вицки заступник. — Макса Бециуль колар за кѣр Елену. — Илия Јанча наредник. — Св. Ђрковић и Васа Јанкић граничари. — 12.

ДОЛОВО.

Послани од Г. Саве Докића учителя.

Чест. Г. Стефан Болгарић, парох, наместник и конз. асесор. — Филип Поповић парох. — Сава Коларски па-

рох. — Лука Болгарић ђакон. — Бл. Г. Фридрих Моно
ц. кр. капетан, 2 књ. за себе и Г. Ал. Ракиџића стражм. —
Дим. Сердановић, ц. кр. обрлајти. и фервалтер. — Ве-
лизар Дридарски, ц. кр. лажтиант. — Живоин Сибинац
стражм. — Петар Влаић страж. — Ђота Главонић изпис.
стражм. и обртутор. — Г. Васа Бараџвац трг. — Тоша
Станисавлџвић трг. — Матея Станковић трг. — Панта
Станковић трг., за сина Јована. — Стефан Поповић трг. —
Дим. Мишковић трг. — Коста Бараџвац трг. — Макса
Фука трг. — Пая Вишњиџки учит. — Сава Докић учит. —
Дим. Стојнов, кожухар. — Петар Стојнов сабов. — Ник.
Давидовић, грађ. Панчевачки за сина Васиља. — Фри-
дрих Шукер столар. — Ђорђе Танурџич лебџ. — Васа
Радивоџв ковач. — Ђорђе Вуковић ковач. — Никола Пе-
тровић кројач. — Илија Белчевић варга. — Гена Поштић
кожухар. — Светозар Манойловић ц. кр. кадет-каплар. —
Маша Радивоџв, гран. — 33.

ЗЕМУН.

Књигопечатња Г. I. К. Сопрона. — 40 књига.

ПАНЧЕВО.

Послани од високоученог Г. Брапка Раића сврш.
богословца.

Чест. Г. Вас. Живковић, парох. — Бл. ГГ. Др. Јосиф
Ђвшенак. — Др. П. Михайлов. — Др. Любомир Гађански.
Светислав Касаџиновић, правник. — Високоучени Г.
Константин Пеиџић мед. док. — Г. Н. Крџединац трг. —
Васа Алексјевић трг. — Н. Д. Поповић трг. — Миша
Кранчевић трг. — Лазар Радосавлџвић трг. — Михаил
Јовановић трг. — Васа Барић трг. — Никола Милошев
трг. — Јован Ђорђевић трг. — Јован Илић учит. — Мен-
џиков Михайловић учит. II. разреда. — 17.

ЦРЕПАЈА.

Послани од Г. Луке Илијевића трговца.

Бл. Г. Јосиф Балаи ц. кр. лйтнант. — Макса Илијевић поштар. — Коста I. Зека трг. — Ђорђе Илијевић трг. — Лука Илијевић трг. — Любица Илијевић. — Даница Илијевић. — 7.

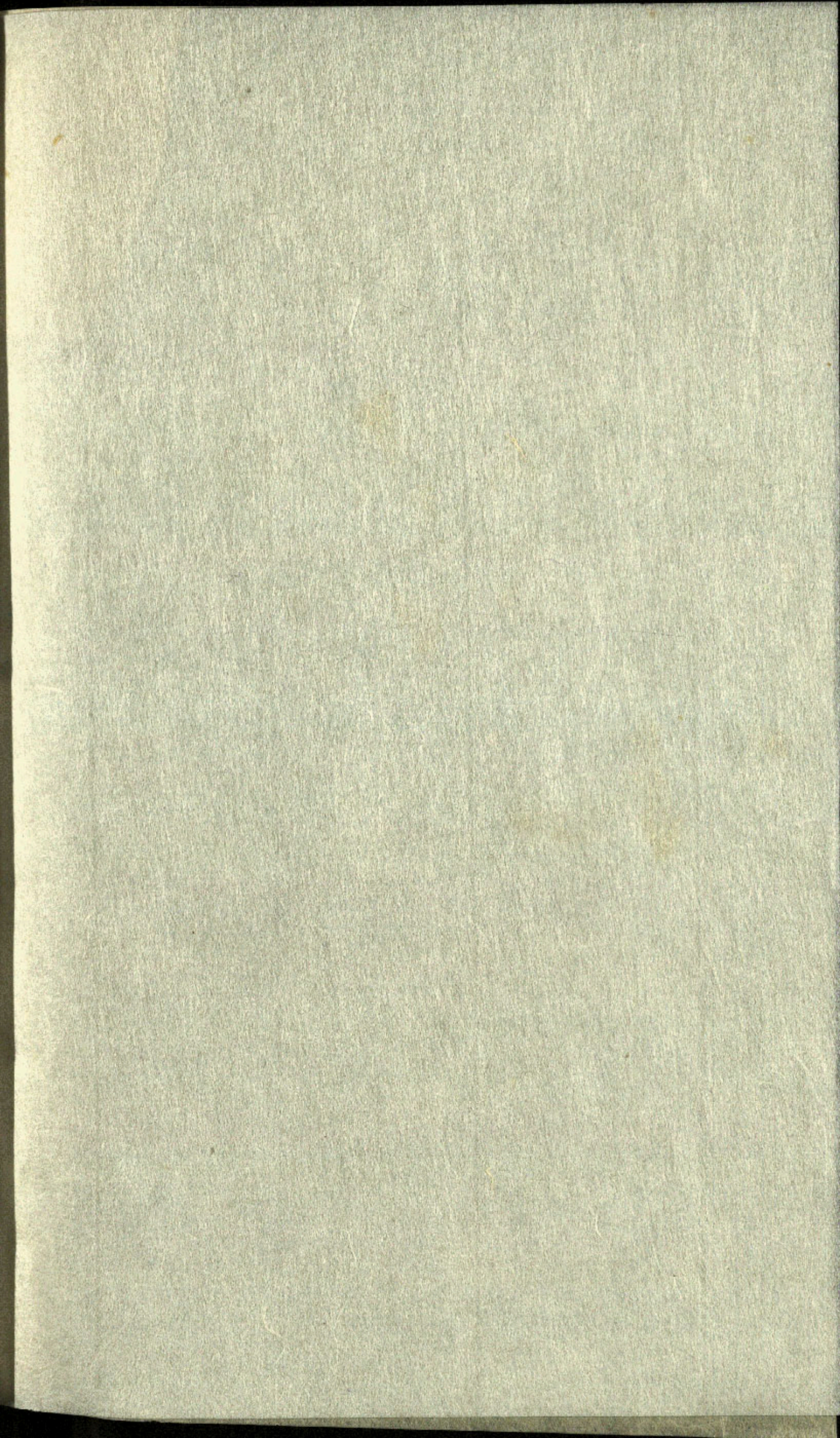
ШЕНЋУРАЋ (Монастир.)

Ч. Г. Исхирион Гађански, Еромонах. — 1.

ПАНИКОВО

Послани од висококоупенот Г. Браќа Рана сарш
готоловца
Петр Г. Ваг Железнички управник — Др. Е. Др. Јосиф
Геменик — Др. И. Јулијанов — Др. Јосиф Јабанска
Гастрица Касандрић управник — Висококоупен Г.
Ковачић лекаричк. трг. — Т. Н. Кривошеј трг. —
Ваг Алесандр трг. — Н. А. Монах трг. — Мана
Кривошеј трг. — Јосиф Кривошеј трг. — Мана
Јосифовић трг. — Ваг Јосиф трг. — Мана Мана
трг. — Јосиф Јосифовић трг. — Јосиф Јосифовић трг. —
Јосиф Јосифовић трг. — Јосиф Јосифовић трг. —

ПРЕДЛАГ

Коллегии от К. Луис Виллемска трговца.

Ср. П. Луис Виллемска и др. — Маса Ко-
свог востар. — Косово К. Зона пр. — Бурда Нанска
пр. — Луис Виллемска пр. — Делова Виллемска. — Делова
Виллемска. — 7.

ПРЕДЛАГ (Масовтар.)

Ср. П. Виллемска Трговца, Уставна. — 1.

ПРЕДЛАГ

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р₁₉Ср_{II} 523.1

У ЗЕМУНУ.

Књигопечатња И. К. Сопрџова.